
ROČNÍK XVII.

ČÍSLO 1.—2.

OBRANA VÍRY.

Roční předplatné Kč 5.

Redaktor
Ant. Suchoradský,
arc. notář a osob. farář.

METHODISTÉ.

Dějepisně náboženská stať
o jich vzniku, dějinách, učení a. snahách.

Napsal
Václav Oliva.

Díl I.

Cena 3 Kč.

V PRAZE 1922.

Knihtiskárna družstva Vlast — Nákladem Tiskové Ligy.

Pouta lásky,

poutavý román od Ter. Rakové, přeložil
V. Kronus. Cena 10 K.

Serafka.

(Životopisné romanetto.) Kč 4.—.
Dárek dcerám městským od Dobrovlastky.
(Marie Antonie).

V červáncích našeho probuzení.

Román z XVIII. století. Napsal Ant. Jār.
Dubec. Cena 8 K.

Tři idylly.

Básně. Napsal Dr. M. Kovář. Cena Kč. 2.40.

„Pod českým nebem.“

Politicko-socialně historický román z prvních dob hnutí dělnictva českého. Napsal T. J. Jiroušek. Díl I. Kč 24 —, díl II. Kč 24 —.

Objednávky přijímá a vyřizuje admin.
družstva Vlast v Praze-II., Žitná ul. 26.

Ročník XVII.

Číslo 1.—2.

Obrana víry.

Vydává Tisková Liga v Praze.

Redaktor

Ant. Suchoradský,
arcib. notář a osobní farář.

METHODISTÉ.

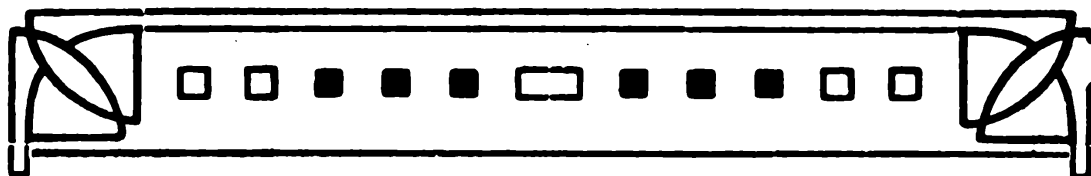
Dějepisně náboženská stať
o jich vzniku, dějinách, učení a snahách.

✱

Napsal
Václav Oliva.

•
•
Díl I.

V PRAZE 1923.
Knihtiskárna družstva Vlast.
Nákladem Tiskové Ligy.

Připomenutí.

V pohnutlivě nervosní době protestantské „reformace“ německé, kdy mimo odpadlého augustinianského řeholníka dr. Martina Luthera ještě celá řada tak zvaných reformátorů či samovolných opravců křesťanské církve usilovala o zničení papežství, vydáno bylo k dosažení právě uvedeného cíle lidové heslo o domnělé zkaženosti církve římské a o návratu křesťanstva k dobám apoštolským, heslo to, které později stalo se semenem protestantského sektářství, jež jako rakovina zachvátilo Lutherův pyšný odpad od učení Pána Krista, uloženého v celé své neporušenosti toliko v církvi římsko-katolické. Tím celá „reformace“ počala se nejen seslabovati, ale i do nekonečna drobiti a rozpadávati. Snažili se sice mnozí udržeti ji pohromadě, aby společnému útoku jich proti skále Petrově bylo dodáno většího důrazu a průbojnější síly, ale právem již tehdy, a to r. 1529 v Marburku, zvolal Luther k svým protestantským odpůrcům: „Máte jiného ducha!“ A následní doby ukázaly, že Luther mluvil pravdu. Vždyť od těch časů nepodařilo se nikdy více pro-

testantské sekty soustřediti v celek a uskutečniti sny o tak zvané protestantské unii, t. j. jednotě. Alespoň každý podobný pokus stroskotal hned v zárodku.

Důsledkem toho časem roztráštělo se protestantství dle doznání největších jeho bohoslovců celkem v sedmero směrů, a to ve směr vlažných protestantů, ve směr těch, kdož kloní se ke katolické církvi, ve směr orthodoxistů, ve směr pietistů, ve směr hernhutských, ve směr methodistů a ve směr mystický. Z těchto pak směrů každý zase zrodil v lůně svém nové a nové náboženské odnože, nazývané, ovšem neprávem, mnohdy i „církve“, čímž vzrostlo protestantských „církví“ daleko přes dvě stě a ty všecky neunavně útočí prostředky dovolenými i nedovolenými proti římským katolíkům pod dvojím hlavně heslem, jímž jest jednak domnělá dle nich zkaženost církve římsko-katolické s návratem k dobám apoštolským a jednak nezdravě vyvýšena národnost. A těmto heslům má padnouti za oběť všeobecnost či katolicita církve.

Než, jsou i protestantské sekty či denominace, jež více méně obojího, právě uvedeného, hesla zneužívají k dosažení svého cíle, t. j. pod rouškou nervosně a nezdravě zbarveného nacionalismu a domnělé porušenosti učení Kristova církví římsko-katolickou bojují proti papežství v domněnce, že jeho povalením, anebo alespoň co největším seslabením, zmocní se katolických národů.

A hle, takovým nesporně směrem v protestantismu jsou ti methodisté, kteří v posledních letech chytře rozestřeli síť v československém státě a zvláště v Čechách.¹⁾ Proto jest nutno, aby katolíci vznik, dějiny, učení a konečný cíl či snahy methodistické sekty vůbec blíže znali.

Mimo Methodisty pronikají však do Čech také ještě Baptisté, Adventisté, Armáda spásy, Ymca, Ywca, Mennonité, Kvakeři, Irvingiáni, Spiritisti a p. a ti všickni zde chtějí na troskách náboženského života, vybudovaného v ušlechtilý květ římsko katolickou církví, založiti svou duchovní nadvládu, za kteroužto příčinou chápou se jednak národního momentu při bohoslužbách a jednak bývalého hnutí husitského, zkomoleného a znehodnoceného od roku 1920 neslavným jeho odvarem a naprosto bezcennou nahrázkou, jež obdržely z dopuštění „osudu“ název církve československé.

¹⁾ Prameny, jichž jsem užil, jsou: Dr. Max Heimbucher, *Methodisten, Adventisten u. Neu-apostolische Gemeinde*, Regensburg, 1821; V. O. Hložina, *O sektě Methodistů v „Čechu“ r. 1920*; J. L. Nuelsen, *Methodismus in Amerika*: Loofs, ve článku „Methodismus“ v „*Realencyklopaedie für protest. Theologie u. Kirche*“, ve svazku XI. a XII.; Dr. Reinhold Seeberg, *Die Unterscheidungslehren*, Lipsko 1899; J. Buchmann, *Populärsymbolik*, Mohuč 1850; Peter Fritz, *Ketzer-Lexikon*, Virepurk 1829; A. Zimmermann ve článku „Methodismus“ v „*Kirchenlexikon*“, ve svazku VIII.; Werckshagen, *Protestantismus am Ende des XIX. Jahrhundert*, Berlín 1905; Dr. Jos. Burg, *Protestantische Geschichtslügen*, Essen 1897; Týž, *Symbolik*, 1899 a j.

Proto v této a následujících statích bude uvedeno nejen jádro. hnutí methodistického, ale i všech ostatních odnoží protestantských, právě v Čechách se usazujících. . . .²⁾

O vzniku hnutí methodistického.

Methodisté jsou zvláštní nábožensko-protestantskou sektou, vzniklou na počátku XVIII. stol. v Anglii z podnětu hnutí pietistického a rozšířenou nejen v Anglii a v anglických zámořských osadách či koloniích, ale hlavně ve Spojených státech amerických a v zemích německo-protestantských. Methodismus vyšel tedy z Anglie, t. j. z biskupské či episkopální anglikánské církve a v podstatě je to zvláštní, ač samostatná forma protestantsko-anglikánského pietismu. Vždyť slovo methodista, právě tak jako pietista, bylo původně nadávkou a značilo člověka, jenž nebyv spokojen s oficiální naukou anglikánsko-církevní, snažil se duchovní potřebu svého nitra ukojit sám v hloubavém pobožnůstkářství. Značí tedy výraz tento asi tolik, co v některých českých krajinách obsaženo jest s nádechem příhany ve slovech „pám-bičkář“, „ježíšek“ nebo i „jidášek“ a „klerikál“, jak jich zvláště o katolicích užívají volnomyšlenkáři, nevěrci a liberálové. Proto není pravdou, jak se mnohdy píše a jak sami methodisté o sobě tvrdí, že methodisty byli pojmenováni od slova

²⁾ O „Armádě spásy“ pojednal jsem r. 1919 a 1920 v časopisu „Mir“.

methoda, ježto dle určité metody uvažují o jednotlivých pravdách náboženských či, že jsou to lidé, kteří dle metody, obsažené v Písmě sv., žijí a kteří důsledně nemají slouiti methodisty, ale methodiky.

Otci či zakladateli methodismu byli rodní bratři Charles (Karel) a John (Jan) Wesleyové (čte se Uesli) a jeho šřítelem i kazatelem hlavně Jiří Whitefield (Huaajtfíld). Na počátku XVIII. stol. totiž v Anglii velká většina duchovních a kazatelů, hlásících se k státní anglikánské církvi, počala oddávati se dle časové mody vše pronikajícimu racionalismu či rozumářství a v duši pohrdati učením své vlastní církve. Proto jich kázání a hlásání „slova Božího“ nebylo ničím jiným, než pouhým, suchým a nezáživným filosofickým moralisováním bez všelikého vyššího vznětu a posvěcení. Z toho však vyprýštil v lidu i u vzdělanců náboženský indifferentismus, pohrdající anglikánsko-církevním zřízením, učením a plněním křesťanských povinností vůbec.

To nelíbilo se a ani nestačilo některým horlivým a po věčné spáse toužícím anglikánským duchovním. Proto několik mladých bohoslovců, studujících v Oxfordě s Karlem Wesleyem v čele, vytvořilo roku 1721 nábožensko církevní spolek či klub, jehož cílem bylo přizpůsobiti lidské činy a život vůbec předpisům sv. evangelia a skutky křesťanské lásky, jevícími se na př. v duchovním poučování a napomínání spolubratří, v návštěvě zajatců a zločinců, ve výuce chudých, zanedba-

ných dětí a p., pokud bude možno, obnoviti mravní i náboženský obraz prvních křesťanů.

Sotva však o tomto, tak zvaném „svatém“, klubu dostala se první zpráva do veřejnosti, počali ihned ostatní studující vysokých škol nazývati posměšně a žertovně jeho členy modlítky či pobožnůstkáři, t. j. „methodisty“. Klub sám proti nově utvořenému slovu se nevzpíral, ale naopak byl jím spokojen. I netrvalo dlouho a pojmenování „methodistů“ pro nově vytvořenou nábožensko-anglikánskou společnost stalo se všeobecným, zejména ovšem od r. 1729, kdy Karel Wesley v určité večery v týdnu shromažďoval klubovní členy kolem sebe předčítal jim Písmo sv. a je nabádal k životu zbožnému, čímž snažil se jich touhám dodati nový nábožensko věroučný směr, t. j. prostě řečeno nový život, vybočující z dosavadních názorů anglikánské církve.

Zatím počet členů methodistického klubu stále vzrůstal, zejména když jeho vůdcovství koncem r. 1729 na místě Karla Wesleye, který byl zatlačen do pozadí, převzal Jan Wesley a když r. 1732 přistoupil k němu Jiří Whitefield, vynikající to jinoch i nadáním i horlivostí i náboženským zápalem. Tím Jan Wesley a Jiří Whitefield opanovali dílo Karla Wesleye a dali mu pevný základ pro všechny budoucí časy ve smyslu nové protestantské sekty.

*

*

*

Jan Wesley, narozený dne 17. června r. 1703, byl synem rozhodného stoupence a faráře episkopální anglikánské církve státní v městečku Epworthu, ležícím v hrabství lincolnshirském, jehož otec i děd zastávali rovněž místa duchovních této církve. Matkou byla mu Zuzana Annesleyová, paní klo-
nící se silně ke směru protestantsko-pietistickému. Ta vychovávala malého Jana i mladšího bratra jeho Karla, narozeného 18 XII. r. 1707, ve svém duchu, ježto snažila se tomuto duchu získati kde koho. Alespoň jest jisto, že při domácích večerních pobožnostech, k nimž docházeli i někteří sousedé, vždy po přečtení Písma sv. a kázání mluvívala s přítomnými o duchovním jich životě a naváděla je k ponořování se do vlastního nitra bez ohledu na oficiální nauku anglikánské církve. A k témuž nabádala i své syny.

V sedmnáctém roce věku svého odebral se Jan Wesley na studie do Oxfordu a vstoupil tu do „křesťansko-církevní koleje“ či do „Christ-Church College“. Studoval s výtečným prospěchem zejména řecké a římské klassiky až r. 1725 přijal anglikánské posvěcení na jáhna. Potom hned roku následujícího 1726 vyučoval v „Lincolnské koleji“ oxfordské, t. j. v „Lincoln-College“ po nějaký čas v hodnosti profesora s titulem „fellow ship“, t. j. „výpomocná síla“ řečtině.

Než nebyl s úřadem svým valně spokojen. Proto zanedlouho vrátil se do Epworthu a pomáhal otcí svému v duchovní správě, poněvadž mezitím r. 1728 obdržel anglikánské posvěcení

na kněze. Roku 1729, a to v listopadu, vrátil se zase do Oxfordu, kde, jak již bylo připomenuto, stal se vůdcem methodistického „svatého klubu“, jehožto členové opravdu za náčelnictví Karla Wesleye vedli život přísně asketický, mnoho se modlili, postili, často přijímali večeři Páně, navštěvovali chudé, nemocné, vyučovali sirotky a snažili se žítí vůbec ideálem prvních křesťanů.

V tom r. 1735 z náboženské horlivosti odebrali se bratři Wesleyové se dvěma ještě svými klubovními soudruhy do Ameriky, a to do kolonie georgijské, kdež mezi Indiány a anglickými kolonisty jako kazatelé chtěli působiti ve prospěch svého nového náboženského hnutí. Na cestě po moři však seznámili se s několika hernhuty, kteří rovněž do Georgie pluli, při čemž vzájemnou rozmluvou o věcech náboženských se přesvědčivě domnívali, že život hernhutů podobá se životu prvních apoštolských obcí. I zamilovali si tedy Wesleyové hernhuty nesmírně.

Než kolonisté georgijští chovali se k přichozím kazatelům hrubě a tvrdě a mimo to náčelníci indiánští právě mezi sebou váčili. Proto navrátili se bratři Wesleyové i se svými methodistickými soudruhy zpět a přistáli v Anglii dne 2. února r. 1738. Tu zanedlouho v Londýně seznámil se Jan Wesley s Petrem Böhlerem, stoupencem hernhutů a působením jeho přilnul celou duší k názoru či domněnce u hernhutů zakořeněné, že pravověřící křesťan musí si býti vědom okamžiku, kdy po mocných a opravdo-

vých dojmech nastalo jeho ospravedlnění, či jak hernhuti i pietisté prohlašovali, „proniknutí milostí“ a „obživení“ tak, že jest nejen bezpečen, ale i si vědom své věčné spásy, jež naplňuje duši pocitem radosti a slasti. Alespoň Jan Wesley doznał, že působením hernhutů jeho obživení nadešlo dne 24. května r. 1738 o 8³/₄ hodině večerní v londýnské společnosti, shromážděné v ulici, nazvané „Aldersgatestreet“, t. j. „Ulice u olšových vrat,“ právě když kdosi tu předčítal Lutherovu předmluvu k epištole k Římanům. Obživení jeho bratra Karla stalo se prý tři dny před tím.

Po uzavření přátelství s názory hernhutův odebral se docela Jan Wesley r. 1738, a to na podzim, na nějaký čas do Ochranova, ale zanedlouho navrátil se do Londýna zpět a počal tu a později i v Bristole za velikého návalu posluchačstva v anglikánských kostelích kázati. To však znelíbilo se anglikánskému duchovenstvu. Proto dle všeobecného usnesení Wesleye ze svých chrámů vypovědělo. I počal tento a s ním i ostatní methodističtí kazatelé s Whitefieldem v čele hlásati svou nauku na polích, lukách, v lesích, na prázích kostelů, na hřbitovech, ba i, a to zejména, v blízkosti a téměř u samých zábavních místností v městech i po venkově. Obsahem pak nové nauky bylo zvláště rozjímání o hříchu dědičném, o smírné smrti Kristově, o pokání a o znovuzrození či obživení. Všecka rozjímání tato však vyznačovala se momenty, vy-

počítanými na cit a dojem, t. j. na duchovní otřes posluchačstva. V tomto směru zejména začal působiti prudký a ohnivý Jiří Whitefield, jenž využiv své výmluvnosti nejednou své posluchače tolik rozvášnil a rozplamenil, že někteří z nich upadali do stavu hraničícího až v nepřítomnost, že mimovolné záchvaty je přepadly a že konečně pocítili své obživení k víře a k svému posvěcení, t. j. dle výrazů pietistických proniknutí Boží milostí.

Důsledkem toho však počali methodisté stále více odchylovati se od oficiální anglikánské církve až odhodlali se postaviti si vlastní modlitebny, jež zvali tabernakuly či stany. Tak dne 12. května r. 1739 založil Jan Wesley methodistickou kapli v Bristole a hned roku následujícího 1740 jinou v Londýně, a to na předměstí Moorfieldu, t. j. „Na bahnitém poli“. Při této kapli byla také současně založena první methodistická společnost, čímž methodismus veřejně jako protestantská sekta v život byl uveden. Jan Wesley totiž tehdy pro tak zvané antinomistické a kvietistické bludy odvrátil se od hernhutů a methodistický svůj klub úplně osamostatnil. A anglická vláda nečinila proti tomu nižádných námitek.

Největším však mužem methodismu nebyl ani Karel ani Jan Wesleyové, ale připomenutý již Jiří Whitefield. Tento narodil se dne 16. prosince r. 1714 v Gloucesteru jako syn hostinského. Po studiích odhodlal se věnovati stavu duchovnímu. I byl za tou příčinou na podzim r. 1732

přijal do oxfordské „Pembroke College“, t. j. „Pembrokovy koleje“. Jako bohoslovec vstoupil do „svatého klubu“ Wesleyova, ale tam přehnanou askesí a náboženskými výstřednostmi si zdraví tolik podryl, že musil r. 1735 universitu opustiti. Byv hned potom r. 1736 posvěcen na jáhna, počal kázati v Gloucesteru, v Londýně a Bristolu. Vynikal hezkou postavou, krásou hlasu, případnou akcí a mocí přesvědčení. Za to obsah jeho řečí byl nevalný. Roku 1738 k vyzvání Wesleyovu, jenž tušil v něm mocného nepřítele, odešel do Georgie a založil tam v Savannaze sirotčinec, jehož správu předal však svému methodickému soudruhovi a sám navrátil se do Anglie. Tu přijal posvěcení na kněžství a konal sbírky ve prospěch svého amerického sirotčince.

* * *

Roku 1741 došlo mezi Wesleyem a Whitefieldem, mezi nimiž ostatně již od r. 1737 panovalo nedorozumění, vzniklé z osobní závisti, k zřejmé roztržce. Whitefield hájil totiž v nauce o absolutním předurčení přísné názory Kalvínovy a Wesley obhajoval učení nizozemských remonstrantů. Tím rozpadl se methodismus ve dvě odvětví či sekty, a to ve wesleyanismus a v methodistický kalvinismus, který ihned našel velkého příznivce v hraběnce Huntingdonové, osobě to sice zbožné, ale panovačné. Ta stavěla methodisticko-kalvínské kaple a podporovala všemožně jich kazatele. Však marně. Wesleyanismus

záhy opanoval pole a methodistický kalvinismus nezměrně upadal, a to tím více, ježto zatím wesleyanismus hluboko se byl zakořenil od roku 1768 také v Americe, od r. 1760 na anglickém širém území Západní Indie a později v Německu.

Jan Wesley zemřel dne 2. března r. 1791, Karel Wesley dne 29. března r. 1788 a Jiří Whitefield dne 30. září r. 1770. Po nich nejproslavenějším methodistou stal se dr. Jabez Bunting, narozený dne 13. května r. 1779, který jako hlava anglických methodistů dal těmto tak pevnou organizaci vnitřní i vnější, že je od anglikánské církve nadobro a navždy odtrhl.

Z dějin anglického methodismu.

Dějiny anglického methodismu ve svém jádře nesou se hlavně dvojím směrem. Jednak jsou to ustavičné zápasy a boje o vnitřní jeho organizaci a konsolidaci oproti nově se z něho rodícím sektám a jednak také prudce výbojně snahy oproti jiným církvím a zvláště proti církvi katolické. Dle toho hlavním předmětem jeho dějin jest tedy boj, a to jak vnitřní tak vnější. Podrobnosti tohoto boje týkají se osob, církví a států. Jsou pestré a zajímavé, ale také malicherné a vyvěrající z lidské pýchy anebo závisti.

Vnitřní boje počaly již za života Jana Wesleye a Whitefielda a umlkly na krátký čas až kolem r. 1860, kdy methodismus se vší sobě vrozenou prudkostí vrhl se v boj vnější s úmy-

slem vydobýti si všechny národy povalením církve římsko-katolické. Ale jako nebyl anglický methodismus vítězem v bojích vnitřních, tak nebyl a zajisté ani nadále nebude jím ani v bojích vnějších.

Vnitřními boji totiž po mnohých zápasech rozpadl se anglický methodismus mimo v methodismus americký se všemi z něho vybujelemi odnožemi a mimo v methodismus německý, ještě v patero evropských denominací, jež jsou: „New Connexion“, t. j. „Nové společenství“, „Primitive Methodists“, t. j. „Původní methodisté“, „Bible Christians“, t. j. „Bibličtí křesťané“, „United Methodist Free Churches“, t. j. „Methodistická jednota svobodné církve“ a „The Calvinistic Methodist Church of Wales“, t. j. „Kalvínsko-methodistická církev waleská“, při čemž původní methodistický směr podržel dále název svých zakladatelů či wesleyanismu tak, že anglického methodismu čítá se celkem šestero druhů.

Tyto prudké vnitřní zápasy v anglickém methodismu, jak již bylo uvedeno, vyvolal ohnivý Jiří Whitefield s celou řadou sobě oddaných kazatelů, jako byli Howel Harris, Daniel Rowland a o málo později i jiní kalvinští methodisté, zatím co Karel Wesley, jenž, ač těžce nesl své odstranění z vůdčího místa methodistů od bratra Jana, nadále více žil v zátíší skládaje methodistické hymny, jež také roku 1737 pod názvem „Collection of hymns“, t. j. „Sbírka duchovních písní“ vydal, přece odpůrce Jana

Wesleye kde mohl potíral. Uvedené boje dostoupily svého vrcholu v letech 1770—1777 a skončily tím, že kalvínští methodisté nadobro oddělili se od methodistů wesleyanských a vytvořili zvláštní kalvínsko-methodistickou denominaci, nazvanou později waleskou.

V této době vyvstal Janu Wesleyovi a tím také methodismu mimo Whitefielda veliký odpůrce v osobě Jamesa Wheatleye. Týž byl od r. 1742 cestovním methodistickým kazatelem a vyznamenal se zvláště nasládlým způsobem svých kázání tak, že zejména mladé dívky jej všude obklopovaly. Wheatley s mnohými z nich udržoval „bližší“ styky a způsobil mnoho pohoršení. Byl proto r. 1751 od Wesleye suspendován. Tím rozhněván přiklonil se oddaně k antinomistům a počal proti Wesleyovi, jenž je potíral, bouřiti až do své smrti, jež ho zastihla v Bristole. Podobně činili i ostatní antinomisté, jako Jiří Bell, Tomáš Maxfield a j.

Největší rozruch způsobila tehdy v řadách pravověrných methodistů však lady Huntingdonová. Šlechtična tato, nazývaná vůbec „methodistickou královnou“, stala se totiž vbrzku po roce 1741 jaksí středem a sloupem odpůrců wesleyanismu. Alespoň baron Rowland Hill a bratr jeho Richard, kteří se vši váhou svého společenského postavení usilovali o rozšíření směrů kalvínsko-methodistických, našli v ní velikou podporu. Vždyť Rowland jejím působením, ač byl toliko anglikánským jáhnem, obdržel kolem r. 1769

ve Wottonu místo methodistického kazatele a r. 1783 docela byla mu za podobným účelem vystavěna kaple v Londýně.

Podobně Huntingdonovou byli podporováni i kalvínsky smýšlející anglikánští duchovní John Berridge, Henry Venn a William Romaine, kteří záhy dodělali se u methodistického kalvinismu vůdčích míst po svém k němu odpadu. Největší přízní zahrnovala však Huntingdonová Augusta Topladyho, faráře v Broadhembury, jenž Wesleye až k smrti nenáviděl.

Z toho ze všeho ovšem vyvinul se v krátkosti zápas, v němž, jak Berridge posměšně psal, jednalo se o „papeže Jana či papežku Johannu“, t. j. buď o „papežství“ Wesleye anebo o vítězství směrů kalvínsko-methodistických, představovaných „papežkou“ lady Huntingdonovou. A výsledkem bylo, že vytvořila se „Lady-Huntingdon-Connexion“, t. j. „Shromáždění lady Huntingdonové“, jež wesleyanismu zasadilo téměř smrtelnou ránu, poněvadž vládlo penězi, přízní vyšších kruhů, mnoha kaplemi a vynikajícími kazateli s bohosloveckým seminářem v Trevecca. Zdálo se tedy, že wesleyanismus musí zaniknouti.

V tom však lady Huntingdonová dne 17. června r. 1791 skonala, čímž osud jejího shromáždění byl spečetěn. Počet ovšem těch, kdož bohoslužeb v jejích kaplích se účastnili, byl nesporně veliký, ale celému tomuto hnutí scházelo, jak sami methodisté doznávají, základní charakteristický rys,

kterým by huntingdonovské shromáždění výrazně se lišilo od vládnoucí církve anglikánské a její členy k sobě lákalo. Mimo to nemělo také prý vnitřní pevné pásky, jež by různé povahy a elementy, z nichž povstalo, stmelilo v pevnou jednotu. Proto kaple ponenáhlu od zvláštního výboru, jenž se stal hraběnciným dědicem, byly odprodávány a seminář, jenž r. 1792 byl přeložen do Cheshuntu v Herfordschire, upadal více a více, až v XIX. století stal se duchovní školou pro independenty vůbec a jako takový byl konečně postoupen jedné části státní anglikánské církve, zvané „Low Church-party“, t. j. „Dolní církevní strana“. Roku 1851 zbývala huntingdonskému shromáždění již jen 101 kaple s 19.159 věřících, kteří však mezi sebou neměli jednotného spojení tak, že ponenáhlu byli určeni k vyhynutí.

Než, jako smrt lady Huntingdonové byla záhubou jejího shromáždění, opakem zase stala se znamením vítězství Wesleyova. Jan Wesley ovšem přežil lady jen o tři měsíce a zanechával při smrti svou „církve“, čítající v Anglii, Irsku a Skotsku toliko 50.000 členů v nejhlubším úpadku, neboť z důvěrných a prvních jeho stoupenců Wiliam Grimshaw zemřel r. 1762, Karel Wesley již dříve uchýlil se v Londýně do soukromí, Vincenc Perronet, farář v Shorehamu, jenž od r. 1744 Wesleyovi po boku stál, byl nemožným starcem a Jan Fletcher byl blizek smrti tak, že zůstával tu pouze energický dr. Tomáš Coke, ale hlavní „zhouba“ anglického methodismu byla

„rukou Všemohoucího“ odstraněna a veliká naděje v rozvoj přicházela mu z Ameriky, Irska a Skotska, kde zatím ponenáhlu zapouštěl široko daleko hlubší kořeny. Mimo to „City-Road Chapel“, t. j. „Kaple na městské silnici“ v Londýně, u níž Wesley před svou smrtí bydlil, stávala se přece jen místem stále více a více od nespokojenců ve státní církvi anglické vyhledávaným.

Štěstím také pro anglický methodismus bylo, že Wesley, který za svého života řídil jeho osudy a vládl téměř autokraticky tak, že posměšně byl i od vlastních přátel nazýván methodistickým papežem, ustanovením generální konference postaral se o jeho existenci i po své smrti a že dne 1. září r. 1784, když londýnský anglikánský biskup odepřel mu posvětití duchovní pro methodistické obce v Americe, rázně odhodlal se sám za spoluúčasti bývalého anglikánského kněze dr. Cokeho posvětití dva ze svých laických kazatelů na „presbytery“, t. j. kněze či, jak methodisté sami později říkali, na „starší“ a dr. Cokeho za amerického superintendenta, ježto takto bylo postaráno na příští čas o nejvyšší methodistický úřad a o duchovní k správě „církve“ a k udílení „svěcení“ novým kazatelům. Důsledek toho ovšem se téměř ihned dostavil. Generální konference alespoň hned po smrti Wesleyově počaly za účasti nových, mladších „starších“ i kazatelů, pracovati o úkolu jim svěřeném a methodismus nastoupil přes to, že nové odnože z něho vypučely, vítěznou svou cestu.

Z těchto odnoží nejprve, a to dne 7. srpna r. 1797, byla založena „Methodist New Connexion“ od methodistického kazatele Alexandra Kilhama. Kazatel tento totiž na generální konferenci londýnské r. 1796 usiloval, poněvadž složení wesleyanské generální konference zdálo se mu jako příliš hierarchické bytí nesprávným, o zastoupení laiků na generálních konferencích vůbec, ale marně. Vydal tedy brožuru, kde napadl jak zemřelého Wesleye, tak generální konference. I byl proto z methodistické „církve“ jako „suchý člen“ vyloučen. Ihned dva jiní kazatelé asi s 5.000 věřících přidali se k němu a počali v Leedsu, kde Kilham koupil si kapli, prudce proti wesleyanským methodistům kázati.

Po „Novém methodistickém společenství“ byli r. 1810 od Hugh Bournea a Williama Clowese založeni „Původní methodisté“. Roku totiž 1807 ve středních hrabstvích anglických, a to staffordském, chesterském a lancasterském, povstalo mocné „oživovací“ hnutí, živené zvláště ameríkánsko methodistickým výstředním kazatelem Lawence Dowem, jenž uvedl sem americké polní tábory a ježž slepě několik wesleyanských duchovních následovalo. Proto generální konference z r. 1807 prohlásila, že americké polní tábory pro Anglii se nehodí, ježto by tuto mohly způsobiti mnoho zla. Kočovní kazatelé se tím spokojili a od polních táborů ustali. Za to místní kazatelé Bourne a Clowes konali je dále. Byli tedy z církve vyloučeni. Z toho důvodu založili

si ihned novou „církev“ svou. Potom Adam Avarell uvedl r. 1818 tuto novou církev do Irska, kdež však počalo se jejím přívržencům všeobecně říkati „Ranters“, t. j. „Blouznivci“. Než r. 1878 spojili se tito „Blouznivci“ či „Křiklouni“ zase s původní svou církví.

„Bibliční křesťané“ byli založeni r. 1816 od generální wesleyanskou konferencí vyloučeného kazatele O' Bryana a sluli původně buď Bryanité nebo „Arminian Bible Christians“, t. j. „Arminiánští bibliční křesťané“. Kazatel O' Bryan uvedl je také r. 1831 do Ameriky. Po smrti Bryanově však r. 1868 jich „starší“ se usnesli, aby pojmenování „Arminiánští“, poněvadž ničím není zdůvodněno, bylo vynecháno. I sluli tedy nadále pouze „Bibliční křesťané“.

Roku 1820 stal se předsedou wesleyanských konferencí sotva 40letý kazatel dr. Jabez Bunting. Ten mocnou rukou chtěl v řadách methodistů zavést pevný řád a uniformitu. To však vedlo ve vlastních řadách k „reformnímu“ hnutí, jež záhy rozpadlo se ve více směrů, z nichž některé připojily se k „Novému společenství“, jiné se osamotnily, jako „Methodist Reform Union“, t. j. „Methodistická reformní unie“ a konečně třetí, a to „Wesleyan Methodist Reformers“, t. j. „Wesleyansko-methodističtí reformisté“, „Wesleyan Association“, t. j. „Wesleyanské sdružení“ a „Protestant Methodists“, t. j. „Protestantští methodisté“ r. 1857 vytvořili společně „Methodistickou jednotu svobodné církve.“

Konečně anglikánský duchovní Tomáš Charles roku 1811 shromáždil ve waleském hrabství zbytky „Shromáždění lady Huntingdonové“ a založil tak „Methodisticko-kalvínskou církev wale-skou“.

Z dějin amerického methodismu.

Do severoamerických států zanesl první sítě methodismu Whitefield. Ale sítě toto vzrostlo až později. Když totiž za Ludvíka XIV., krále francouzského, vystěhovaly se mnohé falcké rodiny z ohledů nábožensko-politických ze své vlasti, některé z nich usadily se v Limerick County v Irsku a poněvadž byly oddány sektě hugenotské, našel u nich anglický methodismus velmi snadno souhlasu a vlídného přijetí. Odtud potom r. 1760 více methodistických rodin přesídlilo do Ameriky. Mezi nimi byla též rodina Filipa Emburyho, jenž ve staré vlasti byl wesleyanským místním kazatelem. Týž však v Americe svého úřadu z počátku nevykonával. Teprve, když Barbora Hecková, jejíž rodina rovněž k methodistům se hlásila a do Ameriky zároveň s Emburyem byla roku 1760 se přistěhovala, dopadla kdys svého bratra ještě s jinými přistěhovanými methodisty hráti v karty a Emburyho vybídla, aby v nové vlasti nezanedbával starého svého úřadu, Embury počal konati methodistickou bohoslužbu. Stalo se tak poprvé r. 1767 v jeho domě v Novém Yorku. Tehdy měl Embury pouze čtyři posluchače. Sotva

však zpráva o započatých methodistických bohoslužbách městem se rozšířila, naplnil se záhy jeho dům jednak methodistickými vojáky z anglické garnisony, tehdy v Yorku usídlenými, a jednak posluchačstvem z lidí nejchudších a nejnižších. To byly počátky amerického methodismu.

Koncem r. 1767 nastoupil službu u novyorské anglické garnisony kapitán Tomáš Webb, jenž byl zároveň wesleyanským místním kazatelem. Týž svou horlivostí, výmluvností a společenským postavením, sotva započal kázati, strhl za sebou přemnoho městských vážných rodin tak, že jeho působení vzbuzovalo všeobecnou pozornost. Za nedlouho již nižádný privátní dům nestačil k pojetí těch, kdož toužili Webba slyšeti. Byla namyta tedy pro kázání Webbova loděnice (rigging loft) v ulici Williamově a když ani ta nestačila, bylo zakoupeno z podnětu Barbory Heckové a Webba místo ku stavbě modlitebny v ulici Janově a ihned přistoupeno k stavbě. Dne 30. října r. 1768 byla pak tato první methodistická modlitebna v Americe za ohromného zástupu lidí ze všech společenských tříd „posvěcena“.

Modlitebna sama neměla z venčí žádných okras. Bylo to prosté, jednoduché stavení, 60 stop dlouhé a 42 stop široké. Rovněž vnitřek sestával z pouhých obílených zdí s kamny a komínem, poněvadž dissidentům či odštěpencům od státní anglikánské církve, za jaké i methodisté v Anglii a v jejich koloniích byli považováni, nebylo státně dovoleno stavěti si kostely. Náklad na stavbu

uhradili jednak novoyorští nejpřednější měšťané a jednak negři, kteří v městě službu otrockou vykonávali. Také kapitán Webb věnoval všechny své úspory k tomu účeli a kazatel Embury, který byl vyučen tesařství, sám přiložil ruku k práci. Tak povstalo dílo, jež mělo se státi, a také se stalo, hořčičným semenem pro americký methodismus.

Než skoro v současné době jako do Nového Yorku pronikl methodismus také do amerického Marylandu, kamž jej zanesl vystěhovalý methodistický Irčan Robert Strawbridge, který počal r. 1767 kázati v Sámově zátocě (Sams creek) a zbudoval tam dřevěnou kapli (Log chapel), mající 22 stop v objemu, budovu to složenou pouze z neotesaných klád, jež místo oken a dveří měla prostá vrata tak, že podobala se tedy více stodole než modlitebně.

V následujících potom letech byly jednak od nově přistěhovalých methodistů z Anglie a z Irska a jednak od těch, kdož v Americe přesídlovali, položeny základy k methodistickým obcím v různých místech ve státě novoyorském, novojerseyském, pennsylvánském, v Marylandu, ve Virginii a v Kanadě. Webb, Strawbridge a jiní v hodnosti cestovních kazatelů procházeli jednotlivé státy, kázali a, kde bylo možno, zakládali methodistické stanice a osady. Nemálo k tomu také přispěli sami zakladatelé methodismu bratři Wesleyové a zvláště Jiří Whitefield, jenž před tím, jak shora bylo již uvedeno, v koloniích dlel a kázáním ce-

stu svým nástupcům upravoval. Také Jan Wesley, když r. 1769 na generální konferenci byla předložena žádost novoyorských methodistů o vyslání kazatelů s prohlášením, že chtějí prodati kabáty i košile, aby mohli zapraviti jim cestovní dopravu, bez meškání jim vyhověl a poslal jim Richarda Boardmanna a Josefa Pilmooora, po nichž za nedlouho následovali ještě František Ausbury a Tomáš Rankin. Tito pak poslední tolik pro rozšíření amerického methodismu vykonali, že stali se vlastně jeho nejmocnější oporou.

Zatím dostavily se americké války za svobodu a nezávislost, v nichž methodismus utrpěl velmi mnoho, protože jeho hlavní representanti šli ruku v ruce s Anglií. Sotva však války skončily, nabyl methodismus opět velké obliby u lidu a když byl překonal mnohé vnitřní bouře organizací a p., počal se šířiti s přibývajícím zalidněním země téměř stejnoměrně, byť při tom se byl rozštěpil v různé odnože tak, že v poslední době čítají se ve Spojných Státech 17, v Kanadě 2 a mimo to ještě 4 methodistům spříbuzné jeho denominace.

Uvedené methodistické denominace se jmenují: 1. „African Methodist Episcopal Zion Church“, t. j. „Africko-methodistická episkopální církev sionská“, jež byla založena r. 1820, 2. „Union American Methodist Episcopal Church“, t. j. „Unijní americko-methodistická episkopální církev“, založená r. 1813, 3. „African Methodist

Episcopal Church“, t. j. „Africko-methodistická episkopální církev“, založená r. 1816, 4. „African Union Methodist Protestant Church“, t. j. „Africko unijní methodistická protestantská církev“, založená r. 1816, 5. „Zion Union Apostolic Church“, t. j. Sionsko-unijní apoštolská církev“, založená r. 1869 ve Virginii, 6. „Colored Methodist Episcopal Church“, t. j. „Koloredská methodisticko-episkopální církev“, založená r. 1870, 7. „Congregational Methodists, Colored“, t. j. „Shromáždění methodistů v Koloradě“, 8. „Evangelical Missionary Church“, t. j. „Evangelicko misijní církev“, založená r. 1886 v Ohio, 9. „Methodist Protestant Church“, t. j. „Methodisticko - protestantská církev“, založená r. 1830, 10. „Primitive Methodist Church“, t. j. „Původní methodistická církev“, založená r. 1844, 11. „Congregational Methodist Church“, t. j. „Sborově-methodistická církev“, založená r. 1852, 12. „Free Methodist Church“, t. j. „Methodisticko-svobodná církev“, založená r. 1850, 13. „New Congregational Methodists“, t. j. „Nové shromáždění methodistů“, založené r. 1881, 14. „Independent Methodists“, t. j. „Nezávislí methodisté“, 15. „Wesleyan Methodist Connection of North America“, t. j. „Wesleyansko-methodistická společnost v Severní Americe“, založená r. 1843, 16. „Methodist Episcopal Church South“, t. j. „Methodisticko-episkopální jižní církev“, založená r. 1844, a 17. „Methodist Episcopal Church“, t. j. „Methodisticko-episkopální církev“.

V Kanadě methodistické „církve“ slují :
1. „Methodist Church of Canada“, t. j. „Methodistická církev v Kanadě“ a 2. „British Methodist Episcopal Church“, t. j. „Anglicko-methodistická episkopální církev“, založená r. 1856.

Methodistům spříbuzné denominace jsou :
1. „United Brethren in Christ“, t. j. „Jednota bratří v Kristu“, založená r. 1789, 2. „The Evangelical Association“, t. j. „Evangelická jednota“ (spojenství), založená r. 1800, 3. „Evangelicko-unijní církev“ a 4. „Bible Christian Church“, t. j. „Biblicko-křesťanská církev“ či „Bryanité“ nebo „Písmáci“, založení v Americe r. 1831 od kazatele Bryana po jeho sem z Evropy přesídlení.

To jsou ovšem jen nejdůležitější odnože. Mimo ně však je v Americe ještě celá řada různých odstínů jednotlivých methodistických denominací, jako jsou na př. „Irish Methodist Church“, t. j. „Irská methodistická církev“, založená roku 1878, „Republican Methodist Church“, t. j. „Republikánsko-methodistická církev“, „Wesleyan New Connection“, t. j. „Wesleyansko-nové společenství“ atd., jejichž hlavní denominace nalézají se v Anglii a v Irsku. Celkem pak všech amerických methodistů jakýchkoliv odstínů a denominací čítá se kolem 14,000.000.

Dle toho americký methodismus také ve skutečnosti vypadá. Podává obraz velmi neutěšený. Má sice k dispozici mnoho peněz a všech hmotných prostředků, ale vnitřně jest rozerván

a rozkouskovan tak, že není téměř ani dvou sousedních methodistických obcí, ba ani dvou methodistických sousedů, kteří by jednostejně věřili a jednostejnými mravními zásadami se řídili. Chaos, náboženský chaos a mravně-věroučná revoluce, to jsou tak nejpriléhavější slova, jimiž by americký methodismus jako celek mohl býti oceněn. Proto nedivu, že pod jeho ochrannými křídly ukryje se každý, ať již má přesvědčení náboženské čili nic, ať již bere úkol svůj na zemi vážně neb lehkomylně. Svobodný zednář, anarchista, komunista, revolucionář a „věřící“ methodista jdou ruku v ruce. Methodismus od nich nežádá mnoho. Stačí mu, má-li kdo subjektivní přesvědčení, že je ospravedlněn a hodný muž a nenávidí-li katolickou církev. V americkém methodismu tedy každý má svého subjektivního Boha a své subjektivní náboženství . . .

Z dějin německého methodismu.

Německý luteranismus vytvořil od dob žití svého zakladatele dr. Martina Luthera až do počátku XVIII. věku, kdy methodismus vstoupil v život, tolik přemetů a proměn, že nebylo třeba ani veliké námahy, aby mu byl vočkován, a to působením amerických Němců, nový náboženský směr methodistického hnutí. Přičinili se o to alespoň dva rození Němci, usazení v Americe, a to Jakub Albrecht a kazatel Otterbein, k nimž později ještě přistoupil American Pearsall Smith,

Filip Vilém Otterbein narodil se r. 1726 v Frohnhausenu u Dillenburgu v Nasavsku a byl synem pastorem. Bohosloví vystudoval v Herbornu. R. 1752 odešel do Lancasteru Co. v Pennsylvanii, kde působil jako reformovaný pastor. Potom byl přičiněním svého důvěrného přítele „biskupa“ Asburyho povolán za pastora reformované obce v Baltimore. Tam za nedlouho uzavřel přátelství s lutherským pastorem Swoopem a počal v jeho i Asburyho společnosti oddávati se methodismu.

Činnost tří těchto mužů v protestantských kruzích však narazila na veliký odpor. Než mnozí pastoři přes to se k nim hlásili. Konečně r. 1789 svolána byla všech Otterbeinovi nakloněných pastorů společná konference do Baltimore a tam souborně z luteránů, reformovaných a mennonitů byl založen „Verein für deutsche Evangelisation“ t. j. „Spolek pro evangelizaci Německa“. Mezi přítomnými byl také Martin Böhm, jehož děd, ježto hlásil se k pietistům, musil ze Švýcar pro své náboženské přesvědčení utéci do Falce a tam vstoupiti do řad Mennonitů, nechtěl-li ztratiti majetek, případně i život. A Böhm to byl, k jehož podnětu r. 1800 založil Otterbein methodicko bratrskou jednotu, nazvanou „United Brethren in Christ“ t. j. „Jednotu křesťanských bratrů“. Böhm také s Otterbeinem stali se jejími superintendenty či „biskupy“.

Roku 1889 došlo však v „Jednotě křesťanských bratrů“ k roztržce tak, že jedna část jich

nazývá se „U. B. New Constitution“, t. j. „Nové zřízení bratrské jednoty“ a druhá „U. B. Old Constitution“ t. j. „Staré zřízení bratrské jednoty“.

Hned po svém založení věnovala se „Jednota křesťanských bratří“ také horlivé misijní činnosti, při níž mimo k Africe, Japonsku, Číně atd. v první řadě byl zřetel obrácen k Německu. Alespoň již r. 1869 její kazatel Křištof Bischoff rozvinul v Durynsku velikou agitaci pro methodismus, ač s nevalným úspěchem, ježto 22 obcí, jež se jemu i jeho nástupcům v misijní činnosti podařilo získati, r. 1905 odstoupilo od „Jednoty“ k biskupské methodistické církvi.

Otterbeinovci, jak se též v Německu „Jednotě křesťanských bratří“ říkalo, považovali křest dítek za věc úplně vedlejší a libovolnou. Proto mnozí z nich ani jich nekřtili. Otterbeinovci neměli také žádných duchovních, ale toliko ordinované „starší“, kteří oblibovali si v kázáních a v učení tak všeobecná slova a výrazy, že vlastně nikdo ani z jich vlastních řad nevěděl, čemu učili. V největším rozkvětu čítalo se jich na 300.000.

*

*

*

Jakub Albrecht narodil se 1. května r. 1759 na farmě u Pottstownu v Pennsylvanii a byl synem r. 1732 do Ameriky se přistěhovavšího Virtemberčana. V 32 roku svého věku byl „probuzen“ od methodistického kazatele Adama Riegela tak, že potom sám se věnoval methodistickému kazatelství. Přívrženců však měl velice málo. Teprve

r. 1803 konal první konferenci. R. 1807 ustanovil svým obcím za kazatele Jana Dreisbacha a sám dal se od dvou soukromých methodistických kazatelů posvětit na „biskupa“.

Když Albrecht r. 1808 zemřel, neměli jeho stoupenci či Albrechtovci, t. j. „Albrights“ biskupů. Teprve zase r. 1839 stal se jich biskupem Jan Seibert, jenž odtrhl Albrechtovce zúplna od episkopální methodistické církve a dal jim, poněvadž byli to vesměs rození Němci, název „Vereinigte evangelische Kirche“, t. j. „Spojená evangelická církev“ nebo „Evangelische Gemeinschaft“, t. j. „Evangelická společnost“.

Tato společnost počala r. 1854 misionařiti ve Virtembersku, odkudž rozšířila se i do jiných německých krajín a zvláště do Švýcar. Roku 1875 měla v Německu 3, r. 1905 již 50 kostelů s 20.000 stoupenců. K svému rozšíření užívá hlavně tisku. Ve Štutgartě má „Das christliche Verlagshaus“, t. j. „Křesťanské nakladatelství“, ve kterém od r. 1864 vydává „Evangelického posla“, t. j. „Der evangelische Botschafter“. Hlavním však orgánem jest jí od r. 1836 „Der christliche Botschafter“, t. j. „Křesťanský posel“. List tento tiskne se v Clevelandu, ve státě Ohio, kde nalézá se veliký společností obchodní sklad zvaný „Christliches Verlagshaus“, t. j. „Křesťanské nakladatelství“ a vydává se mnoho jiných časopisů, jako na př. „Der christliche Kinderfreund“, t. j. „Křesťanský přítel dětí“.

Táž společnost má pro Německo bohoslovecký či kazatelský seminář ve virtemberských Reutlinkách

a diakonický ústav, zvaný „Bethesda“ v Elberfeldu. Mimo to má ještě 8 bohosloveckých seminářů v Severních Státech, z nichž největší je v Chicago-Naper-ville a 1 docela v japonském Tokiu. „Věřících“ má celkem 200.000, z nichž je asi 30.000 v Německu. K lákání mládeže slouží jí „Der süddeutsche Jugendbund“, t. j. „Jihoněmecký spolek mládeže“. V kázáních jsou její kazatelé velmi chytří a opatrní tak, že neprozradí hned svých cílů. Proto mluví o tom, že „chtí hříšníky voditi k Spasiteli“, sami sebe nazývají kazateli „křesťanského misijního spolku“ a p. jen aby mnoho katolíků církvi římsko-katolické odloudili.

* * *

Pearsall Smith, methodisticko „uvědomělý“, t. j. obživený bohatý továrník z Filadelfie, přicestoval do Německa r. 1875 a usiloval tu vyvolati veliký ohlas pro methodismus jako roku předcházejícího byl učinil v anglickém Oxfordě na velikém shromáždění tak, že povstalo po celé zemi „Oxfordské (t. j. čistě methodistické) hnutí“. Kladl hlavní váhu na okamžité posvěcení. I nešlo mu vlastně, jak se vyjadřoval, o odpuštění hříchů, ale o vyzdvižení a zničení hříchů skrze Krista, jenž svůj stan v nás vyvolil. Mnozí byli tím unešeni a počali Smitha velebiti jako nového „reformátora“, ale nauka jeho celkem neměla větších výsledků. Alespoň po jeho odchodu ti, kdož jej následovali, ztratili se za nedlouho v jiných protestantských sektách.

* * *

Tím však methodistické pokusy o získání německých protestantů, t. j. hlavně luteránů a pak i katolíků nejsou úplně registrovány. Alespoň již před Smithem r. 1849 na podnět dr. L. S. Jacobyho učinila methodisticko-episkopální církev americká průlomný výpad do Německa. „Misijní společnost“ dávala jí k tomu hojné peněžní prostředky, až 80.000 Mk ročně, založila v Bremách „Buchhandlung u. Verlag des Traktathauses“ t. j. „Knihkupectví a nakladatelství traktátního domu“ a zároveň rozvinula čilou sociální činnost ve všech větších městech. V Berlíně tehdy jejími penězi povstal „Der christliche Hilfsverein“, t. j. „Křesťanský pomocný spolek“, jenž měl přednáškami a vydáváním spisů, brožur a traktátů, dále podporou chudých, stravováním nejchudších, ošetřováním nemocných od diakonisek, poradou v domácích i obchodních záležitostech, získáváním práce, prostředkováním služeb, lacinými byty a lacinou stravou ve vlastních domech a p. působiti k rozšíření methodistického hnutí. Mimo to diakonisky, jimž zřízen byl mateřinec ve Frankfurtě nad Mohanem, a „občanské“ i „chudé sestry“, jež měly nahraditi katolické jeptišky, byly určeny za šfritelky methodismu v úzkém a nejuzšíím kruhu rodinném.

Časopisy, jako „Der Evangelist“, vydávaný od r. 1850, „Der Kinderfreund“, „Der Missionsbotte“, „Das Sonntagsschul-Magazin“, „Die Wächterstimme“, „Der Friedensglocke“, „Der Mäszigkeitsfreund“, „Der Bannerträger“ a j. měly pro-

niknouti i tam, kam jinak nebylo možno se dostat. Ba k lepšímu výsledku celá akce byla posléze rozdělena mezi dvě konference, a to severoněmeckou, jejímž středem byly Bremy a jihoněmeckou, jejímž středem byl Frankfurt nad Mohanem, kdež byl také zřízen bohoslovecký seminář zvaný „Martins-Missionsanstalt“. Ale vše marno. Výsledek nerovnal se námaze. Teprve světová válka přivodila obrat. Po ní methodisté našli již mnoho přízně v Sasku, Virtembersku, Bavorsku, Elsasku, kde již r. 1854 se usadili, Bádensku, Vestfálsku, Durynkách, Hesensku, Pomoránsku a j., ale zejména v nižších společenských vrstvách tak, že snahy jeho stávají se pro německé katolíky těchto zemí velmi povážlivými.

Než, podobně jako methodisticko-episkopální církev americká, skoro ve stejné době učinili průlomný výpad do Německa také angličtí wesleyáni. Alespoň Gottlieb Müller, povoláním řezník, rozený z Winnigen ve Virtembersku, jenž v Anglii byl r. 1831 methodisty „oživen“ byl jimi poslán zpět jako kazatel do své vlasti, aby připravoval tu půdu pro wesleyanismus. A opravdu směr tento r. 1870 měl již ve Virtembersku 8 kaplí a 45 kazatelů. Vy-
dával methodistický list: „Der Methodisten-Herold“ ve vlastním nakladatelství v městě Waiblingen a vydržoval si bohoslovecký seminář v Cannstattu. Roku však 1898 jeho členové připojili se se vším svým majetkem k církvi biskupsko-methodistické.

Dle toho celý německý methodismus, jehož propagačním centrem stal se hlavně Frankfurt

nad Mohanem, je vlastně původu amerického. Proto také jeho vystupování a způsob propagace v zásadě odpovídají americkým mravům a způsobům. Také jeho finanční prostředky plynou z Ameriky. Ale přes to výsledky jeho mezi Němci nebyvaly do posledních dob valnými. Na dojem ovšem, jak správně podotkl Zimmermann, po methodistických kázáních nescházelo, ale Němci byli rozumnější Američanů a proto nedávali se tak snadno lapati. Katolíci svým stykem s luterány naučili se své víry si vážit a luteráné v národní své domýšlivosti a v nábožensko domnělé povýšenosti pohrdali „cizím zbožím“. Teprve doba poválečná učinila výjimku. Lutheranismus povalením pruské dynastie Hohenzollerovců ztratil světskou svou oporu a poněvadž vnitřního opravdového náboženského života nikdy neměl, otvírá methodismu dvěře do kořán, zatím co katolíci uzavírají se mu všeobecnou pevnou svou organizací a náboženským přesvědčením. Bojují proti nepříteli vlastními jeho zbraněmi, neboť proti organizaci třeba zase organisace. . . .

O methodistické organizaci.

Základní jednotkou organisace u methodistů jsou společnosti či „societys*“, t. j. sdružení nebo svazky, jež celkem řídí se vzorem prvního sdružení, jak toto r. 1739 bylo v Bristolu a později v Londýně uspořádáno od Jana Wesleye. Přípravou pak a podmínkou toho, kdo do společ-

*) Čti sosajety.

nosti chce býti přijat, jsou toliko vůle a přání, aby unikl hrozícímu trestu Božímu a došel odpuštění hříchů.

Společnosti dělí se ve třídy, z nichž každá se skládá z 10—12—15—20 osob. Jich představeným je „třídní“ či starosta (leader)*), jehož povinností jest, aby alespoň jednou v týdnu všecky členy své třídy kolem sebe shromáždil nebo alespoň je navštívil, o jich duchovním pokroku se přesvědčil, je povzbudil, potěšil, pochválil a případně i pokáral. Starosta sbírá také členské příspěvky a odvádí je správci společnosti (steward)**) nebo kurátorovi kostela či kaple. Třídy za starší doby dělily se zase v družiny (bands), v nichž shromažďovali se členové dle pohlaví, zaměstnání a věku tak, že byly družiny mužů, žen, jinochů, panen, žáků, řemeslníků, profesorů a p. Družiny tyto však záhy přestaly, poněvadž nebylo nutno ani přikázáno do nich všem metodistům vstupovati.

Několik společností tvoří obvod (circuit***) či okres, v němž pracují četní místní kazatelé či duchovní a kočovní či cestovní kazatelé. Cestovní kazatelé mají v každém obvodu setrvati alespoň rok a smí v něm zase nejdéle působiti po tři léta. Jich úkolem jest jednotlivé společnosti navštěvovati a v nich „slovo Boží“ hlásati. Tito kazatelé právě tak jako místní duchovní určitého

*) Čti líder.

**) Čti stúard.

***) Čti serkit.

obvodu podléhají dozoru superintendenta, nebo v Americe „biskupa“. V každém čtvrtletí mají cestovní kazatelé navštívit všechny třídy všech společností svého obvodu a s jednotlivci rozprávěti o jich duševním stavu. Na konci pak čtvrtletí koná se obvodová schůze či konference, jíž účastní se starostové tříd, správcové společností, kurátoři či dohlážitelé (Trustee) nad „stany“, t. j. kostely a kaplemi, místní duchovní, cestovní kazatelé, přednosta nedělní školy a náčelníci spolků mládeže.

Deset nebo až dvacet obvodů tvoří kraj či distrikt, jehož kazatelé shromažďují se každoročně na krajevou, t. j. krajskou schůzi, aby tu hlavně vyzkoušeli kandidáty kazatelství, vyšetřovali provinění jednotlivých kazatelů, ty, kdož se z nich provinili, suspendovali a rozhodovali o stavbě kaplí. V otázkách, jež týkají se peněžnictví, správy a p. mají laikové, jako jsou na př. správcové obvodů — právě tak poradný a rozhodující hlas jako samí kazatelé.

Konečně nejvyšším methodistickým shromážděním jsou každoročně nebo alespoň za 4 roky jednou konané zákonnité, t. j. řádné či generální neb oekumenické konference, byť od roku 1877 vyskytovaly se vedle nich i tak zvané representativní konference, jež zasedají po celý týden a radí se o všech záležitostech, potřebách a nutnostech „církve“, ježto usnesení representativních konferencí musí býti, mají-li dojíti plat-

nosti, schválena zákonnitou či řádnou konferencí. Tím opravdu řádná konference jest středem methodismu a nejvyšším methodistickým úřadem.

Nejrozhodnějšími činiteli ovšem v methodistických třídách, společnostech, obvodech, krajích, čtvrtletních, ročních, representativních a řádných konferencích jsou, jak samozřejmo, kazatelé ať místní, ať cestovní a po nich kurátoři (trustees), ježto každá jednotlivá společnost má právo zřídit si kapli, jejíž správu vede kurátor a který také bdí, aby majetek, jímž kaple vládne, nebyl svému účelu odcizen. Kurátoři jsou laikové.

Wesley však při svém vystoupení měl kazatelů veliký nedostatek, poněvadž ze státní anglikánské církve nikdo z duchovních nechtěl ho následovati. Tím donucen vyvolil si nedlouho před r. 1742 z těch, kdož k němu se hlásili a jemu k tomu vhodnými i schopnými se zdáli, laické pomocníky či kazatele, jako byl na př. Tomáš Maxfield a j., z nichž však málo kdo měl vyšší vzdělání nebo dokonalé znalosti ve věcech bohosloveckých. Všickni za to vynikali výmluvností, lidovostí a horlivostí. Každý z nich musil se podrobiti v tomto směru zvláštní zkoušce a jenom ten, koho Wesley approboval, byl za kazatele prohlášen a ustanoven. Nikdo však o své vůli nesměl „slova Božího“ hlásati svobodně, ale musil ve všem řídit se jak látkou tak methodou Wesleyovou. Kdo neuposlechl, byl bez milosrdenství suspendován a odstraněn za dosti citelných a krutých trestů. A tak jest tomu dosud.

Do methodistické organisace církevní vedle kazatelů patří také jáhenky či diakonisky a superintendenti či „biskupové“.

* * *

Rozumí se ovšem samo sebou, že methodistická organisace nebyla vybudována rázem, ale že potřebí bylo dosti času a mnohých zkušeností dobrých i zlých, než vzniklo a bylo uzákoněno to, co učinilo methodismus opravdu vážným nepřítelem katolické církve a čím nemůže se pochlubiti nižádná jiná protestantská sekta. Proto, tvrdí-li se, že Jan Wesley byl jediným tvůrcem methodistické organisace, jest tvrzení toto trochu přehnáno, byť zásluhy jeho v podobném směru byly zase větší, než mnohdy se připouští. Jisto jest tolik, že dlouhý věk Wesleyův a velmi mohutná jeho auktorita u všech přívrženců přispěly nemálo k okolnosti, že methodismus hned při svých začátcích počal uplatňovati se vedením pevné ruky a tím dodělal se také veliké přízně a mocného ohlasu. A v tom spočívá právě „zásluha“ Jana Wesleye.

Alespoň sám Wesleyův odpůrce Whitefield doznal: „Můj bratr Wesley jednal moudře. Duše, jež svým kázáním oživil a probudil, shromažďoval do „tříd“ a tak zachránil ovoce své práce. Já toho zanedbal a proto řady mých stoupenců podobají se pískovému sloupům . . .“ a protestant Loofs dodává: „Wesley navazoval na starší předmethodistické řady, k nimž přidával své po-

znatky, ač nemám dostatečných vědomostí, co vzal z organizací jiných a co k nim přidal sám.“ Musíme tedy bezesporně považovati Wesleye za muže velice důmyslného a praktického, jak patrně zvláště z vnitřního uspořádání jednotlivých konferencí.

Čtvrtletní či obvodová konference totiž za předsednictví „staršího“ nebo jeho zástupce projednává všechny záležitosti jednotlivých obcí, zejména obsazuje nebo alespoň potvrzuje ty, kdož v nich jakýkoliv úřad zastávají, vyslýchá zprávy kazatelů, správců a kurátora, zprávy sběratelů peněz, objednává, čeho třeba pro nedělní školy, pro místní náboženské spolky, usnází se o záležitostech vnitřních i o vnějších misích, společnosti traktátové atd., slovem: podporuje všemožně duchovní život svých členů a má docela právo, že členové její jako „kostelní výbor“, domnívají-li se, že toho jest třeba, mohou scházeti se k poradám každého měsíce nebo i častěji.

Roční, t. j. krajová konference naproti tomu přijímá zprávy „starších představených“, ustanovuje kazatele, rozhoduje o došlých stížnostech, dohlíží na kraje, pro něž jest ustanovena, vydává nařízení o vedení ústavů, spolků, výborů atd., jež v jejím objemu se nalézají, projednává stavbu nových kaplí jak po stránce technické tak finanční, zařizuje nedělní školy, spolky střídmosti, zakazuje a upravuje zábavy, kouření, pití lihovin a p. Skládá se ze tří nebo až šesti krajů. Představeným jejím je „biskup“ a členy všickni ko-

čovní kazatelé ze všech krajů. Od r. 1905 jsou jejími údy také laikové. Tito však dle ustanovení, přijatého téhož roku ve Frankfurtě nad Mohanem, „nesmějí“ sněmovati s kazateli jednotně, ale odděleně, byť současně a na témže místě a nesmějí také až na záležitosti peněžní a správní hlasovati, nýbrž toliko mají právo konferenci svá přání a návrhy přednášeti.“

Konečně generální konference, jakožto nejvyšší methodistický zákonodárný a správní úřad, má právo vydávati všeobecně závazná nařízení, zákony a rozhodnutí, ač nesmí při tom se uchýliti od Wesleyem složených a upravených „Všeobecných pravidel“, ježto tato jsou nezměnitelná, a nesmí měniti věroučných článků. Usnese li se o změně původní ústavy, tu má tato změna býti odhlasována alespoň dvoutřetinovou většinou členů a předložena ročním konferencím k dobrozdání. V ročních konferencích má se pak o téže změně pojednati a hlasovati a nalezne li tam tato tříčtvrtinovou většinu, stane se zákonem. jinak však zaniká. Předsedou generální konference jest některý, zvláště k tomu všemi zvolený „biskup“.

První řádná konference konala se r. 1744, poněvadž před tím vládl Wesley ve své „církvi“ úplně neobmezeně. Úprava její však byla určena až r. 1784, a to Wesleyovým prohlášením, zvaným „Deed of declaration“, t. j. „Prohlašovací listina“, jež uložena bylo u nejvyššího soudu (High court of chancery). Dle ní skládala se generální či oekumenická konference z jednoho

sta kočovních kazatelů, kteří po smrti kteréhokoliv obdrželi právo ihned vyvoliti si jeho nástupce a tak sbor svůj stále doplňovati.

Poněvadž však konference takto zřízená zavdala později podnět k mnohým a dlouholetým sporům. byla od r. 1877 zavedena mimo řádnou konferenci ještě nová, tak zvaná representativní konference či „komora“, skládající se ze 300 kočovních kazatelů a 300 laiků, zatím co dřívější řádná konference počala slouiti komorou „duchovní“ či „pastýřskou“. Jsou tedy nyní u metodistů vlastně v řádné konferenci dvě „komory“, a to „duchovní“, skládající se ze 100 kočovních kazatelů a representativní, skládající se ze 300 kazatelů, a 300 laiků. Nejvyšším úřadem však je nadále toliko řádná konference, poněvadž bez jejího schválení, jak již bylo uvedeno, ustanovení representativní konference nemají platnosti.

O symbolických knihách a učení methodistů.

Učení jest methodistům věcí vedlejší. Proto posud se ani nepokusili svou nauku sformovati v určitý a pevný systém, tím méně vydati úředně stručný přehled celé své nauky. Qhyčejně zmírňují a v pravém slova smyslu odkřesťanují vše, čemu katolická církev a křesťanství učí, jako na př: jest nauka o dědičném hříchu a p.

Jinak, ač jen v hlavních rysech, uznávají učení episkopální státní církve anglikánské, obsažené v 39 člancích, přijatých za královny Alžběty a původně vypracovaných arcibiskupem Cranmerem a biskupem Ridleyem za Eduarda VI. Jan Wesley totiž z těchto článků, poněvadž byl mužem naprosto praktickým, vybral jen to, co uznal za vhodné k rozšíření svých názorů a uložil vše do 25 článků, jež staly se methodismu věroučným základem a jež dle doznání šedesátého sedmého paragrafu methodického církevního řádu nesmí se nikdy „ani odvolati, ani změnití a ani jinými články nahraditi“. Mimo to za další základ či jako „standards“, t. j. „prapory“ platí u methodistů 53 Wesleyových kázání, uveřejněných před r. 1771, dále jeho „Všeobecná pravidla“ a „Notes on the New Testament“ či „Poznámky o Novém zákoně“. Konečně i mnohé duchovní písně, od methodistů složené a při jejich bohoslužbách zpívané, jakož i kázání různých kazatelů, obsahují více věroučných názorů a zvláštností této sekty.

Dle toho za symbolické či věroučné knihy methodistů sluší mimo Písmo sv., staré tři symboly a zvláště apoštolské vyznání víry, považovati: 1. dvacet pět článků Wesleových, 2. kázání jednotlivých kazatelů a hlavně Jana Wesleje, jež ve vydání jeho spisů z roku 1873 tvoří celých 14 svazků a 3 duchovní methodistické písně. Ale při tom stále třeba ještě na paměti míti, poněvadž methodismus dle původní své podstaty ne-

mínil ani zdaleka zaváděti opravy věroučné či odchylky od anglikánského pravověří a zakládati nové „církve“, nýbrž toliko prohloubiti a obžíviti duchovní život svých členů, že i v uvedených pramenech marně bychom hledali všech věroučných jeho zvláštností. Ty dlužno stopovati ve faktické jeho bohoslužbě a v kázáních, skutečně přednesených a posud přednášených.

Trest pak nauky methodistické lze shrnouti v následující body: 1. Hřích a mravní zkáza pokolení lidského, jakož i milost Boží jsou všeobecný. Účinná milost Boží působí všeobecně a bezprostředně, nejsouc vázána ani na církve ani na svátosti, ba ani na vyvolení Boží. Nikdo z lidí není ovládán pouze hříchem, ale všickni jsou podrobeni také milosti Boží, čímž býváme uschopněni přijmouti anebo zavrhnouti podmínky věčné spásy, tak že „kohokoliv spása a zatracení jsou závisly od jeho švobodných činů naproti vlivům Ducha svatého“.

2. Pokání a duchovní obživení jsou naprosto nutný. Pokání však či změna smýslení záleží v tom, že „člověk s hanbou a bolestí své hříchy uzná, je vyzná, nenávidí, opustí a v srdci k Bohu se vrátí.“ Obživení zase je „veliká změna, již Bůh v duši působí tím, že ji v Kristu Ježíši dle obrazu Božího obnovuje, čímž se stává medítkami Božími“. Tato změna však nebývá uzpůsobena křtem sv., ale přivedena Bohem v tom okamžiku, kdy vírou dosahujeme ospravedlnění, t. j. „takového skutku

Božího, jímž Tento svobodně a milostivě všechny naše hříchy pro Krista nám odpouští“.

3. Každý má se vynasnažiti, aby měl subjektivní ujištění o své spáse či vysvědčení Ducha sv. Toto ujištění sice není naprosto nutnou podmínkou věčné blaženosti, ale vzácnou a drahocennou výsadou, přislíbenou všem pravověřícím. Toto ujištění také není závislým na přijímání svátostí, ale dle epištoly sv. Pavla k Římanům, v kapitole 8 verši 16 bývá uskutečněno přímým zasáhnutím Ducha svatého. Alespoň Wesley učil: „Duch sv. je osobou rodící a tedy nám svědčí, že jsme dítkami Božími“ Proto, nepřijímáme-li více ducha poroby a bázně, ale ducha synů Božích, „jest to darem Ducha sv., ač tento dar bývá věřícím uštědřen ne proto, aby je učinil dítkami Božími, ale proto, že jsou syny Božími“. Duch sv. vydává totiž věřícím vysvědčení o jich synovství Božím v tom okamžiku, kdy se tito z Ducha sv. rodí, tak že toto vysvědčení Ducha sv. se poněkud liší od toho, co Duch sv. působí v nás při znovuzrození. Toto vysvědčení jest tedy čímś ku znovuzrození přidaným za tím účelem, aby srdci našemu dosvědčilo skutečnost a pravost znovuzrození a jest určitou pečetí, již Bůh svým věrným vtiskuje na důkaz a k záruce slíbené milosti. Konečně subjektivní ujištění o věčné spáse, jež dle Wesleye se uskutečňuje bezprostředním působením Božím „způsobem sice mocným, ale nevysvětlitelným“, není pouhým snad vznícením citů, fantasií anebo náboženským blouz-

něním, ale bývá proti podobným sebeklamům chráněno známkami, jež toto vysvědčení Ducha sv. předchází a následují, totiž pokáním, vírou, odpuštěním hříchů, znovuzrozením a v pravdě svatým i duchovním životem. Proto každý, kdo chce se uchrániti před jakýmkoliv v tomto ohledu sebeklamem za pečlivé a opravdové zkoušky podobných známek, snadno rozezná světlo od temnot a veliký rozdíl mezi skutečným a toliko strojeným vysvědčením synovství Božího.

4. Naprostá láska a křesťanská dokonalost jsou nejpřednějšími známkami obdrženého vysvědčení Ducha sv. Tato nauka pak tolik v methodismu jest zakořeněna, že bývá nazývána jeho středem, formálním principem, velikou a rozhodující ideou, ba i centrální ideou křesťanství vůbec. Proto, ačkoliv auktoritativně nebyla nikým z methodistů prohlášena, přece všickni jich kazatelé jí učí a jednosvorně prohlašují, že jich věřících je jak výsadou, tak povinností, aby každý z nich ve víře v Krista Ježíše žil životem oddaným dokonalé lásce a ustavičnému, jásajícímu vítězství nad poznanými hříchy. Alespoň již Wesley hlásal, že principem křesťanské dokonalosti jest naprostá láska k Bohu a k bližnímu tak, aby ovocem je jím jsou čistota srdce i života. Protože však naše dokonalost nenazývá se ani naprostou či absolutní, ani rajskou a ani mojžížskou či židovskou, ale křesťanskou, nevylučuje ani vzrůst v milosti a poznání ani lidské chyby a nedostatky, ani pokušení a zkoušky, ba ani hřích sám tak, že stále jets nám

potřebí smírné oběti Kristovy na kříži. Ale křesťanské dokonalosti můžeme dosáhnouti a ji si osvojiti pouze vírou v Krista, jakožto svého opravdového Vykupitele. Proto, kdo chce býti křesťanský dokonalým, musí věřiti Kristu a jeho kazatelům.

5. Křesťan má býti přesvědčen, že obrácení, t. j. obživení jeho způsobí „slovo Boží“ či vlastně Bůh sám, jenž slovem kazatele srdce člověka povzbuzuje a rozněcuje, aby v mimořádné obcování s Bohem vešlo.

6. Aby obrácený a obživený člověk při evangeliu setrval, jest potřebí o to pečovati, by cit blaženosti ze srdce jeho nevymizel. Proto jest potřebí novým a novým líčením nebeské slávy stále jej obživovati a tak duši jeho k mravnosti vésti.

7. Člověk činí jen potud dobro, pokud náklonnost k hřešení jest ovládána neb i zcela pohlcena milostí. Proto, pokud člověk hříchem je poskvrněn, nemůže ani dobro konati, ani dokonalým býti.

8. Hřích Adamův neměl těch následků, jak až posud se tvrdí.. Proto dítek netřeba křtíti. Vůbec ani církve ani svátostí tomu, kdo je úplna obrácen, není třeba.

9. Methodisté od Ducha sv. obdržují zvláštní dary tak, že mohou nemocné uzdravovati a budoucí věci předpovídati.

Z této nauky pak vyplývají ovšem zcela důsledně jak methodistický způsob kázání, tak i me-

thodistická mravouka. Poněvadž alespoň dle methodistů hlavním v životě každého člověka je procitnutí či obrácení nebo obživení, jež bývá způsobeno slovem Božím, má býti kázání tak uzpůsobeno, aby posluchači opravdu a celou duší jemu naslouchali, aby na vše, co kolem nich se děje, zapomněli a aby okamžitě podali důkaz, že slovu Božímu srozuměli, t. j. methodisté usilují o okamžité, viditelné a takřka hmatatelné procitnutí těch, kdož „spí“. Proto, aby toho dosáhli, vyličují jich kazatelé velmi fantasticky a smyslově muka pekelná. Při tom užívají k dosažení svého cíle hrozné vřavy a pekelné hudby anebo kosti pronikajících a nitrem otrásajících modliteb, čímž bývají posluchači zcela zmámeni a pozbývají jasnosti mysli i sebevědomí. Důsledkem toho skoro všickni přítomní pocítí smyslově hrůzu a tíhu svých hříchů a hrůzy pekla naplní celé jich nitro, duši i tělo nevyhládivelným děsem. To je nejvhodnější chvíle, aby se vyznali ze svých hříchů. Jakmile se to stane, ihned bývá hrůza před pekem zase stírána jásavými výkřiky, líčícími blaženost nebeskou a milost Boží způsobem nejžhavějším. Jest tedy i tu vše vypočteno na smysly člověka a proto methodistická kázání všecka bez rozdílu nesou se tím směrem, že 1. hledí posluchače přesvědčiti o hříchu, 2. nabídnou jim Pána Krista, 3. vybídnou je ke Kristu a 4. hledí je dovésti na kající lavici, t. j. získati tak své sektě a jejím světským cílům.

Konečně methodistická mravouka řídí se

hlavně deseti příkázáními Božími a příkázáními církevními, jichž methodismus má v různých obcích různý počet a daleko více, než kterékoliv jiné církve. Při tom je i příznačno, že methodismus neklade jako protestanté hlavní důraz na víru, ale na zachování příkázání.

⑥ methodistických bohoslužbách a obřadech.

Bohoslužby u methodistů jsou velmi neurčité a až příliš pružné. V městech přizpůsobují se ponejvíce bohoslužbám církve anglikánské, ale po venkově hledí si co největší jednoduchosti a prostoty. Na kázání ovšem klade se vždy a všude hlavní důraz. Jako zvláštní bohoslužebné slavnosti konají methodisté bohoslužby „třídní“, dále každého čtvrt leta „hody lásky“, jichž smí se účastniti toliko členové a bohoslužbu v první sobotu nového roku, při níž skuteční jich členové zasvěcují se „službě Boží“ a příslibují věrné plnění všech povinností . . .

Co se týče pořádku hlavně při nedělních službách Božích, panovala až do r. 1892 naprostá volnost a svoboda. Každý kazatel stanovil si tento pořádek sám a každá „společnost“ uplatňovala při něm svá přání. R. 1892 však stanovila geneální a oekumenická konference následující bohoslužebný řád: 1. Bude předehra na varhanách. 2. Zpěvy, jež vykonají všickni přítomní stojíce. 3. Apoštolské

vyznání víry. 4. Modlitba, jež se zakončí Otčenášem, jež všichni hlasitě se spolumodlí. 5. Zpěvy, přednesené na choru. 6. Čtení Písma sv. Starého zákona. Čtou-li se žalmy, má se to díti tak, že jeden verš čte kazatel a druhým veršem odpovídají mu přítomní. Tak pokračuje se až do konce každého žalmu. 7. Zpěv slov či chvalozpěvu: „Sláva Otci, i Synu, i Duchu sv. . . .“ 8. Čtení Písma sv. Nového zákona. 9. Sbírky a ohlášky. 10. Společný zpěv celého shromáždění v postoji. 11. Kázání. 12. Závěrečná modlitba, v níž svolává se požehnání nebes na slovo Boží, právě hlásané. 13. Společný zpěv přítomných s doxologií „Sláva Otci . . .“ 14. „Apoštolské požehnání.“ Při tom částky uvedené pod body 1., 3., 5. a 7. mohou se dle okolností vynechat.

Než mimo konání bohoslužeb udělují methodisté také „svátosti“. Alespoň v jich rituálu jsou pokyny a předpisy pro křest, večeři Páně, sňatek, ordinaci, svěcení a pak pro některé zvláštní úkony, jako pro přijímání členů do „církve“, pro pohřeb, pro slavnost při kladení základů a svěcení kostelů, žehnání diakonisek atd. Z toho za opravdové svátosti toliko se prohlašují: křest a večeře Páně. Křest udílí se ponořením do vody.

Tímto způsobem je tomu ovšem nyní u methodistů amerických a většinou i u methodistů anglických nebo německých. Ale nebyvalo vždy tomu tak. Alespoň Wesley, ačkoliv žádal od svých přívrženců proniknutí milostí Boží a tím dobré

skutky, nevěděl si vlastně v otázce bohoslužby a „svátostí“ rady. Tak nejprve považoval biskupskou moc za rozdílnou od moci kněžské, ale později tohoto rozdílu popíral a přece udílel svěcení, na kněžství a na biskupství, ač sám nikdy ani anglikánským biskupem nebyl. Podobně z počátku byl proti udílení „svátostí“ vůbec, ale později vysluhovati svatostmi svým kazatelům dovolil a je i sám udílel atd. Jinak dle změn methodistického učení řídily se také názory této sekty o nutnosti, dovolenosti a prospěšnosti bohoslužeb a „svátostí“ vůbec.

Ostatně, učí-li dnes methodisté právě tak jako od svého vzniku, že hříšný člověk není ani obrazem Božím, že křest nezbavuje hříchu dědičného a nečiní lidi dítkami Božími, ježto k tomu jest naprosto nutným obživení duše či procitnutí, důsledně křest není svátostí a tedy kdo chce, může se dáti pokřtiti, ale nemusí, nebo učí-li zase dále, že celá věčná spása kohokoliv záleží na jeho procitnutí, pak ovšem jich služby Boží musí míti jediným cílem vyvolání tohoto procitnutí a p., tak že procitnutí duše je středem všech methodistických bohoslužeb a obřadních úkonů.

Dle toho sluší tedy u methodistů mimo udílení „svátostí“ a různých obřadů, pokud se týče bohoslužeb, rozeznávati: třídní bohoslužby, nedělní bohoslužby, hody lásky, novoročně sobotní a obživovací bohoslužby.

Třídní bohoslužby konají se všedního dne, jednou týdně, při třídním shromáždění. Koná je „třídní“, jenž jest laikem. Začínají společnou modlitbou, po níž následuje čtení Písma sv., k němuž starosta připojuje všeobecné napomenutí s výkladem. Potom následují „vyznání“ či „otevření duše“ jednoho každého člena a „poučení“, jež jim starosta udílí. Po poučeních zakončuje se zpěvem a děkovnou společnou modlitbou. V Americe místo třídních bohoslužeb jsou zavedeny „vyznávací“ nebo „životní hodiny“, nazvané tak proto, že jednotliví členové v nich vypráví své životní zkušenosti. V Německu zase místo třídních bohoslužeb jsou „modlíci a biblické hodiny“.

Nedělní bohoslužby v pořádku, již shora uvedeném, vykonává kazatel, ale bez jakéhokoliv obřadního roucha. Těch mají se účastniti všickni v místě a v okolí žijící methodisté a mohou k nim docházeti i ti, kdož ani methodisty nejsou. Ba důrazně se doporučuje, aby pro účast na těchto službách Božích mezi nečleny všickni methodisté co nejúčinněji agitovali.

Čtvrtletní hody lásky vykonává kazatel v modlitebně. Při nich na důkaz bratrské lásky podává se chléb a voda, z nichž každý okusí. Voda se podává proto, že požívání alkoholických nápojů u některých methodistů je zakázáno, dále že by víno aneb jiné nápoje u mnohých vedly k nestřídmosti a konečně v Americe, že veřejného požívání alkoholu nedovoluje prohibiční zá-

kon. Ostatně jsou i místa, kde při hodech lásky opojné nápoje nejsou vyloučeny. Kdo chce, může při těchto bohoslužbách také učiniti „vyznání“ anebo sděliti ostatním své „omilostnění“, ale není to povinností. Podobná „omilostnění“ mohou se sdělovati i při novoročních službách Božích, jež jsou vynálezem čistě americkým.

O „polních“ a „prodloužených táborech“

Pro šíření methodismu a získávání nových mu členů nejdůležitějšími jsou u „Obživovací bohoslužby“, které mívají místa při „Camp meetings“, t. j. „Polních táborech“ a při „Protracted meetings“, t. j. „Prodloužených táborech“. V methodismu totiž, protože člověk nabývá víry procitnutím či obživením, jest hlavním, aby každý měl o tomto obživení hmatatelný a viditelný důkaz a jistotu. To však, jak methodisté učí, může se státi jenom násilným proniknutím milosti Boží celým člověkem. Jest tedy methodistickým kazatelům všecko úsilí k tomu shromáždit a metodu spásy tak uzpůsobiti, aby uvedené proniknutí nastalo. To děje se, jak methodisté sami učí a se vyjadřují, „uštváním duše“. A prostředky, jimiž všeho toho se dosahuje a čím procitnutí se uskutečňuje, jsou Revivals či „Obživovací služby Boží“, t. j. „Polní tábory“, jež v letě pod širým nebem anebo ve stanech uprostřed polí a lesů se slaví, anebo

„Prodloužené tábory“, při nichž několik kazatelů se vystřídá a jeden za druhým bez ustání káže stále s větším a větším úsilím a hlukem, až posluchači úplně jsou smyslů zbaveni a kazatelem ovládnuti.

Sami methodisté vyslovili se o polních táborech takto: „Methodistická oživovací kázání dosahují svého vrchole v polních táborech. Tato shromáždění, jež nejprve r. 1799 byla zavedena v jedné presbyterianské (kalvínské) obci, stala se záhy všeobecnými. Více než 10.000, někdy až 20.000 lidí sešlo se za těchto táborů na jednom místě, kde pravidlem jeden celý týden strávili výlučně v náboženských cvičeních. Bydlili ve stanech anebo v boudách a cílem jich bylo vyslechnutí methodistických kázání. Jasně zářící a na vysokých lešeních zapálené ohně osvěcovaly v noci místo polních táborů. Zvlášť k tomu ustanovená stráž dle určitých pravidel udržovala pořádek. Tábory tyto nazývaly se všeobecnými a polními, protože konaly se pod širým nebem v polích pro všechny, kdož jich účastniti se chtěli.“

Než od polních táborů dlužno dobře líšiti prodloužené tábory, jimž methodisté katexochen či po výtce říkají „Revivals“, t. j. „Obživení“ a němečtí methodisté „Evangelisationssammlungen“, t. j. „Evangelizační shromáždění“. Tato shromáždění konají se pravidelně každého roku ve všech či vlastně u všech obcí a trvávají po několik neděl. kdežto polní tábory nejsou tak ča-

stými. Mimo to prodloužené tábory nehývají také tolik jako polní tábory hlučné.

V obou však táborech vedle kazatelny bývá umístěná „mourners bench“, t. j. „truchlivá lavice“ nebo též „anxions bench“, t. j. „úzkostlivá lavice“ či prostě kající lavice nazvaná. Tato zastupuje křesťanský oltář. Na ní usedají aneb k ní se dostavují ze shromáždění ti, kdož byli „proniknuti milostí Boží“ a jichž duše byly „uštvány“. Od ní vypravují celému shromáždění též svá „obživení“ a zvláštní dary, jimiž Duch sv. je obdařil.

Scény ovšem, jež se v polních a prodloužených táborech a u kající lavice odehrávají, jsou dle líčení očitých svědků hrozné. Tak protestant Dresbach, jenž methodistickým pobožnostem často býval přítomen, líčí polní tábory takto: „Po celé dny ba týdny dlí tisícové na polích pod širým nebem. obyčejně, jen poněkud-li to možno, v blízkosti lesů. Na večer dosahuje rozčilení přítomných nejvyššího stupně. Za zpěvu velmi rychlých nápěvů a písní přinesou lavici kajcnosti či úzkosti před hříchem ke kazatelně. Následuje výzva k hříšníkům, aby přistoupili blíže a čerpali ze studnice spásy. V rychlém tempu a s ohnivými zraky vyličují kazatelé hrůzyplné scény pekel, t. j. všech možných časných i věčných muk, jež čekají ty, kdož pravého okamžiku ke spáse zanedbají. V tom náhle vyřítí se někteří kazatelé v řady posluchačů a za neklidných gestikulací či

pohybů celého těla a pekelného rámusu napomínají jednotlivce, že právě nyní a jenom nyní musí usednouti na přinesenou lavici, chce-li vůbec hněvu Božímu uniknouti. Záhy kající lavice jest přeplněna klečícími anebo vzlykajícími posluchači. Ihned zavzní: „Aleluja!“ Kající nalezli Krista. Při tom často tito kající vyskakují do výšky, tlukou se nohama do zadních částí těla, výskají, tleskají, křičí, kňučí, pískají...“

A protestant Busch mluví o těchto methodických pobožnostech ještě výrazněji. Píše: „Jakmile jsem do jejich shromáždění vstoupil, vyličoval kazatel právě velmi plasticky a dramaticky, ba až příšerně záhubu duší v pekle a to obrazem, že duše tyto v podobě žab jsou na věky uvězněny v hnusném blátě a s nebes stále slyší věčně zdrcující slovo: „Na věky, na věky!“ Více již jsem nerozuměl, neboť scéna se náhle změnila. Opravdu byl tu uskutečněn nejpršíšernější sen. Sténání ubohých nesčetných „hříšných žab“ bylo tak příšerné a znělo tak hrozně, jako nářek všech pekelníků. Celé shromáždění stalo se obrazem pekla. Pump, puf, bác! A ženy jako hrušky padaly s lavice kající. Uf, aj, haló. A hle, váleli se muži po zemi, jakoby svědomí bylo jim způsobilo nejhrůznější revoluci ve střevech. Ve všech koutech řvaly, štěkaly, mňoučely a vyly, svíjely se a válely kající duše. Hromovýmí hlasy a bručením a kňučením volaly k Bohu o smilování. Na zemi trhaly sebou, válely se, chvěly a se zařatými zuby a sevřenou pěstí,

s pěnou u úst, takřka zmítajíce se, usilovaly o milost. Některé náhle a vysoko od země vyskakovaly, jakoby je byl had uštknul, a hned potom úpíce, vrhaly se na kolena. Jiné se potácely, kývaly se strany na stranu, nebo zcela udýchány, lapaly po čerstvém vzduchu. Křik, hluk a vřava rostly. Nebylo jednoho zvuku zvířecího, od lva až po německou myš, aby nebyl nápodoběn. Při tom pohyby obličeje, rukou a celého těla představovaly peklo v největším chaosu. Slovem, byla to scéna, při níž se člověku zdálo, budiž mi to slovo laskavě prominuto, že se ocitl uprostřed opilých a nepřítelů lesních dáblů . . .“

. Konečně v „Rozeznávacích člancích“ dr. Seeburga vyličují se události na prodloužených táborech dle lutherského kazatele dr. Viléma Müllera v Severní Americe, v tato slova: „Místní methodistický kazatel bouřil a pral do shromážděné obce stále prudčeji a ohnivěji. Odporoučel jí svůj způsob modliteb co nejdůrazněji. Mluvil bez přestání rychleji a rychleji. Křičel a řval tak, že posléze jsem rozuměl jen málo čemu. A snaha jeho potkala se s výsledkem. Ze řad žen alespoň bylo slyšeti hlas, jenž nepopsatelně hrůzně a drtivě, se silou, rovnající se prudkému orkánu, řval: „Pity“, t. j. „Milost, slitování“ tak, že přehlušil až křik kazatelův. Kazatel však nemínil ustoupiti. Burácel více a více, co jen mu plíce stačily. Když ustal, padla obec na kolena a jeden z třídních představených (class lea-

ders) anebo kazatelů (exhorters) modlil se právě tak hlučně za zmíněnou ženu, jako předtím burácel kazatel a žena nepřestávala děsivě volati: „Pity“. Po určitých modlitebních výrazech a odstavcích, odpovídala obec slovem: „Amen“. Ihned volání ženy, ozývající se ohlasem slova: „Pity“, poněkud se zmírnilo, buď že žena tato již dále řvati nemohla, anebo že pocítila blízkost se milostí a z ní vyplývající radostí. Alespoň methodisté tak dlouho se modlívali při podobných příležitostech a zpívávají v rychlém tempu světské písně, až „Pity“ změní se v „Glory“, t. j. ve volání „Slávy“, byť shromáždění samo se tím protáhlo třeba až do půlnoci. Methodistický kazatel zatím promlouval ke kajícím duším a vyzýval je, aby zasedly na kající lavici, aby obec mohla za ně vykonati modlitby a zpěvy. Protože však nikdo se nehlásil, počal s dvojnásobným hlukem vyprávěti hrůzné případy, kterak ta či ona duše na lavici kající došla milosti a odpuštění hříchů a tím „byla úplně uvedena k blažené svobodě dítek Božích“ a dále, kterak ti, kdož na tuto lavici vstoupiti nechtěli, náhle a hroznou smrtí skončili. Nic zajisté odpornějšího a hlbějšího nad tyto události, jež tehdy u methodistů jsem slyšel, není a ani býti nemůže. V pravdě methodistický tehdejší kazatel neměl větší ceny, než prodavač syrečků na veřejném náměstí, jenž své zboží, t. j. kající lavici prohlašoval za universální lék proti všem neduhům. Při tom dodával: „Nestydím se, ne-

přihlásí-li se nikdo, neboť učinil jsem, co bylo mou povinností.“ Potom v podobném smyslu počal promlouvat ještě „starší“, až zmíněnou ženu na připravenou lavici dostali. Zavznělo burácející: „Bohu díky!“ Všichni přítomní potřásali jí na znamení radosti rukou a žena sama počala kázat. Pocítila milost a odpuštění hříchů . . .“

Rozvážnější methodisté ovšem, jak samozřejmo, se za podobné „bohoslužebné“ scény před vzdělaným světem stydi a proto je popírají, anebo omlouvají. Neprávem. Vždyť bohoslužby tyto jsou životní tepnou celého methodistického hnutí a bez nich ani polovice „věřících“ by se nedala ovládati svými kazateli. Ostatně, že tyto bohoslužby posud se konají, dosvědčuje sám methodista dr. Nuelsen slovy: „Polní tábory posud se konají, ač poněkud v jiné formě oproti dobám starým. Kdežto totiž i nejnověji v západních krajinách amerických ještě podržují primitivní svůj postup, povstaly ve starších, methodismu oddaných územích na místě polních táborů stálé villové kolonie s hotely, pensionáty a velikými stany (tabernacles), kde tisíce methodistických rodin tráví svůj letní odpočinek. Alespoň Ocean Grove, Marthas Vineyard, Round Lake, Chautauqua a Lakeside čítají se mezi nejoblíbenější letní odpočinky, protože v nich netrpí se světských zábav a všecken čas věnuje se tam přednáškám a biblickým kursům k duchovní posile.“

Týž auktor omlouvá také nejstarší a hrubý způsob polních táborů takto: „Musíme rozezná-

vati mezi primitivním kulturně duchovním stavem starobyklých národů amerických, mezi vzděláním nejstarších methodistických kazatelů a mezi poměry dnešními právě tak, jako mezi obživujícími polními tábory nevzdělaných a naivních černochů a mezi náboženskými potřebami vzdělané americké obce," t. j. jasněji řečeno, že nynější methodismus užívá dvojího způsobu polních táborů, a to původního na americkém západě pro národy nevzdělané a moderně zmírněného pro města a inteligenci.

Časové brožury.

OBRANA VÍRY.

Číslo 3.—4.: Reformace ve světle pravdy. Dle různých pramenů napsal V. Oliva. Cena K 1.20

Ročník II. Číslo 1.—2. O spalování mrtvol. Napsal Jan Křtitel Maštálř. Cena K 1.20

Ročník VI. Číslo 1.: Katolický spolek lidový. Píše P. Fr. Blafák, C. SS. R. Cena 64 h.

Čís. 2.—4.: Volnomyšlenkářský názor životní. Uvažuje Dr. Fr. Klobouk. Cena 1.60 K.

Ročník VII. Číslo 1.—2.: Křesťanství v Čechách a jeho význam. — Podporuje církev vědy? Napsal Jar. Jezeřanský. Cena K 1.20

Číslo 3.—4.: Žena a církev. Ukázka volnomyšlenkářské proticírkevní štvánice. Podává Filip Jan Konečný. — Vánoce v Praze L. P. 1619 a 1620. — Kdo jest Ježíš Kristus. Napsal Jan Fährich. Cena 1.60 K.

Ročník VIII. Číslo 1.—2.: Sociální demokracie a náboženství. Ant. Ježek. Cena K 1.20

Číslo 3.—4.: Církev na poli charity a kultury. Řeč faráře Vl. Hála. Cena K 1.20

Ročník IX. Číslo 1.—4.: Rukověť uvědomělých lidí. Sestavil Fr. Krounský. Cena 2 K.

Ročník X. Číslo 1.—4.: Mezinárodní Volná Myšlenka a její boj proti katolické církvi v Čechách. Napsal F. J. Konečný. Cena 2 K.

Ročník XI. č. . Pryč od mezinárodní Volné Myšlenky. A. M. M. Cena 48 hal.

Číslo 2.—4.: Vol. Myšlenka, křesťanství a r. 1915. — Význam Vol. Myšlenky a křesťanství v čes. národě. Napsal A. M. — Hanebný boj soc. dem. tisku proti církvi a kněžstvu. Píše Ant. Ježek. Cena 1.60 K.

Ročník XII. Číslo 1.—2. Monismus a křesťanství.
Napsal V. O. Hložina. Cena 1.60 K.

Číslo. 3.—4.: O jsoucnosti lidské duše. Napsal Ant.
Ježek. Cena 60 hal.

Ročník XIII. Č. 1.—2.: Kněží ve světle pravdy. Žena
a vzdělání. Napsal Ant. Ježek. Cena K 1.20

Číslo 3.—4.: Hora osmera blahoslavenství. Napsal J.
Fährnich. Cena K 1.20

Ročník XIV. Číslo 1.—2. Několik listů z křesťan-
ských dějin českých. Podává A. S. Pošumavský.
Cena 1.60 K.

Číslo 3.—4. a roč. XV. Č. 1.—2.: Snahy sv. Otce
Benedikta XV. o mír. Podává A. S. Pošumavský.
Cena K 2.70.

HUSITSTVÍ VE SVĚTLE PRAVDY.

Ročník I. Číslo 1.: Význam M. J. Husi. Uvažuje K.
Střela. II. vydání. Cena 80 h

Číslo 3—4.: Pryč od Říma a Husova národní církve
Podává Zd. Bretšnajder. Cena K 1.20

Číslo 2—4.: Učení M. Jana Husa, odsouzené na sněmu
kostnickém. Napsal Dr. Fr. Šulc. Cena K 1.20

Ročník III. Číslo 1.—4.: Mistr Jan Hus a jeho doba.
Napsal Zd. Bretšnajder a Čtyři historické nepravdy
o Husovi. Napsal † Dr. Ant. Lenz. Cena 2 K.

Ročník IV. Číslo 1.: Glossy k studiu doby Husovy.
Píše Ferd. Schmidt. Mistr Jan Hus proti manželské
rozluce. Cena 80 h.

Číslo 2—4.: Mistr Jan Hus. Životopisný nástin. Napsal
† Dr. Ant. Lenz, probošt na Vyšehradě. Cena 2 K 40 h

Ročník V. Číslo 1.: Jaká byla dějinná půda hnutí husit-
ského? Napsal Zd. Bretšnajdr. Cena 48 h.

Číslo 2—4.: Kdy byly stanoveny články víry bludům
Husovým protivné. Dr. Fr. Klobouk, Cena 1·60 K

Ročník VI. Číslo 1—2.: Sv. Jan z Pomuku a Mistr Jan
Hus. Napsal Jan Bretšnajder. Cena K 1·20

Číslo 3.—4.: Co nám prospěl Jan Hus a co Jan Žižka?
Díl I. Dr. K. Lev Řehák. Cena 1·60 K.

Ročník VII. Číslo 1.—2.: Co nám prospěl Jan Hus a
co Žižka? Díl druhý Dr. K. Lev Řehák. Cena K 1·20.

Číslo 3.—4.: Kanonizační bulla sv. Jana Nepomuckého
Napsal Václav Oliva. Cena K 1·20.

Ročník VIII. Číslo 1.: Mistr Jan Hus. Lidová před-
náška. Cena 56 h.

Číslo 2.—4.: Husitský arcibiskup. Příspěvek k dějinám
náboženského rozvratu XV. století v král. Českém.
Napsal V. Oliva. Cena 1·60 K.

Ročník IX. Číslo 1.—2.: Rozvoj bludařství v Čechách
Příspěvek k ocenění husitismu a V. Myšlenky Napsal
V. O. Hložina. Cena 1·60 K.

Číslo 3.—4.: Hus a husitství. Sepsal V. Lefler. 40 h.

Ročník X. Č. 1.—4.: Hus a jeho ochranný list. Sepsal
Mgr. Dr. Frant. X. Kryštofek. — Hus vevyhnan-
ství. Píše Václav Lefler. Cena 2 K.

Ročník XI. Č. 1.—2.: Mistr Jan Hus Vlastenec, kněz,
jeho oslava. Načrtl S. Pošumavský. Cena K 1·20.

Číslo 3.—4.: Úvahy o Husovi, sv. Cyrillu a Methoději,
Václavu IV. a o roku 1915. Cena K 1·20.

Číslo 2.—4.: Nářky husitské (Querelae Hussitarum) r.
1438—1444. Cena 1·60 K.

Ročník XII. Číslo 1. O „svátku“ a oslavě Mistra Jana
Husa. Napsal V. O. Hložina. Cena 80 hal.

Ročník XIII. číslo 1—2.: O beatifikaci a kanonisaci
vůbec. Před beatifikací sv. Jana Nepomuckého. Napsal
Václav Oliva. Cena K 1·20.

Číslo 3—4. O blahořečení sv. Jana Nep. Napsal Václ Oliva. Cena K 1·20.

Roč. XIV. Číslo 1.—2.: Z jubilejního roku Husova. Podává Ant. Poustka. Cena 1 K.

Číslo 3.—4. a roč. XV. čís. 1.—4.: Novohusité o době husitské. Napsal Jiří Sahula. — Jací byli Husité. Podává Aug. Neuman, O. S. A. Cena K 2·40.

Objednávky přijímá a vyřizuje:

administrace družstva Vlast v Praze-II. 570.

Novinka!

Stručné dějiny husitského hnutí v zemích českoslov.

Pro dospělejší mládež sepsal V. OLIVA.

Cena Kč 4.—

Novinka!

Novinka!

Stručné dějiny katolické reformace v zemích československých.

Pro dospělejší mládež napsal Václ Oliva.

Cena 4 Kč.

Objednávky vyřizuje:

administrace družstva Vlast v Praze II.-570.

„Orel“ „Omladina“

NOVINKA

„NAŠE PÍSNÍČKY“

125 českých, moravských a slověnských
národních písniček pro naše spolky,
hlavně orelské jednoty a lid. Omladinu.

Cena Kč 3.—.

**Zasílá Družstvo Vlast, Praha-II, Žitná
ulice čis. 26 nové.**

Divadelní hry pro jeviště katol spolků.

Nákladem družstva Vlast Praha-II.-570.

Kaplička na Šumavě. Činohra. Švec-Blanický K 4.20.

Vězeň na Křivoklátě. Hist. hra. J. H.-T. K 2.—.

Přemysl Otakar. Hist. tragedie. Boh. Bouška K 2.—.

Cholera. Veselohra. Jos. Hais-Týnecký. K 1.20.

**Nešťastná tragedie. Veselohra. Jos. Hais-Týnecký.
K —.80.**

**Morávková rodina na venkově. Veselohra. A. Do-
stál. Cena K 1.20.**

V zápasech. Sociální obraz. J. H.-Týnecký. K 2.40.

**Kašpárek agentem. Lidová hra se zpěvy z naší
doby pro loutky Napsal Loučenský. K 3.—.**

Pro živou vodu. Báhorka. A. Dostál. K. 1.60.

**Tovární dělnice a její dva milenci. Obraz ze ži-
vota. Loučenský. K. 1.20.**

Vesnická královna Helenka z pazderny. Činohra. Loučenský. Cena Kč 4.—.

Vonný dech Vánoc. Vánoční zpěvohra. Dr. M. Kovář-Jan E. Zelinka. Partitura 14 K, text K 1·20.

Uvítání Ježíška. Vánoční činohra. Dr. M. Kovář — Jan Ev. Zelinka. Vydání dvoje pro hochy a pro dívky. K 1·20.

Na dušičky. Hra pro dívky. Alois Dostál. K 4.—.

Štědrý den chudých a bohatých. Vánoční hra pro dívky. Alois Dostál. K 2.—.

Na cestě k Betlému. Vánoční hra. L. Grossmannová-Brodská. K 8.—.

Vojín Kristův. Histor. hra. Aurelius Tacitus. 40 h.

Koleda dítek. Dr. M. Kovář. — J. E. Zelinka. 32 h.

Když je nouze nejvyšší. Obraz ze života. Ant. Voborský. K 1·20.

Návštěva. Pohádka. Ant. Voborský. 50 hal.

Věstec svému národu. Solový výstup. T. J. Jiroušek. 80 hal.

Sněhulka o vánocích. Dětská hra. 50 hal.

Za hvězdou Spasitele. Vánoční hra o 5 jednáních. Napsal Ant. Voborský. Cena 4 Kč.

Jak jest možno černocho proměnit v bělocha? Dětská činohra ve prospěch černošských misii. Cena 40 haléřů.

Hlas Boží. Nábož. činohra o 1 jed. Cena Kč 1·50.

Zaida, černošská dívka. Lidové drama v pěti dějstvích od M. T. Ledóchowské. Cena 2 Kč.

Paní Ginevra. Symbolicko scénická báseň o třech dějstvích s proslovem. Napsal Jan Voborský. Kvart, str. 124, nádherná úprava. Cena 8 Kč.

Opuštěný pastýř. Dramatická báseň o jedné a třech dějstvích. Napsal Jan Voborský. Velká osmerka, 60 str., vkusná úprava. Cena 6 Kč.

Právo provozování zdarma při odebrání nejméně 5 exemplářů.

Poštovné a 2% daň se připočítává dle velikosti objednávky.

Vesnická krá

Loučenský. Cena Kč 4.—.

Vonný dech Vánoc. Vánoční zpěvohra. Dr. M. Kovář-Jan E. Zelinka. Partitura 14 K, text K 1·20.

Uvítání Ježíška. Vánoční činohra. Dr. M. Kovář — Jan Ev. Zelinka. Vydání dvoje pro hochy a pro dívky. K 1·20.

Na dušičky. Hra pro dívky. Alois Dostál. K 4.—.

Štědrý den chudých a bohatých. Vánoční hra pro dívky. Alois Dostál. K 2.—.

Na cestě k Betlému. Vánoční hra. L. Grossmannová-Brodská. K 8.—.

Vojín Kristův. Histor. hra. Aurelius Tacitus. 40 h.

Koleda dítek. Dr. M. Kovář. — J. E. Zelinka. 32 h.

Když je nouze nejvyšší. Obraz ze života. Ant. Voborský. K 1·20.

Návštěva. Pohádka. Ant. Voborský. 50 hal.

Věstec svému národu. Solový výstup. T. J. Jiroušek. 80 hal.

Sněhulka o vánocích. Dětská hra. 50 hal.

Za hvězdou Spasitele. Vánoční hra o 5 jednáních. Napsal Ant. Voborský. Cena 4 Kč.

Jak jest možno černocho proměnit v bělocha? Dětská činohra ve prospěch černošských misí. Cena 40 haléřů.

Hlas Boží. Nábož. činohra o 1 jed. Cena Kč 1 50.

Zalda, černošská dívka. Lidové drama v pěti dějstvích od M. T. Ledóchowské. Cena 2 Kč.

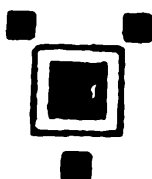
Paní Ginevra. Symbolicko scénická báseň o třech dějstvích s proslovem. Napsal Jan Voborský. Kvart, str. 124, nádherná úprava. Cena 8 Kč.

Opuštěný pastýř. Dramatická báseň o předejře a třech dějstvích. Napsal Jan Voborský. Velká osmerka, 60 str., vkusná úprava. Cena 6 Kč.

Právo provozování zdarma při odehrání nejméně 5 exemplářů.

OBRANA VÍRY.

Roční předplatné Kč 5.—.

Redaktor
Ant. Suchoradský,
arc. notář a osob. farář.

METHODISTÉ.

Dějepisná náboženská stať
o jich vzniku, dějinách, učení a snahách.

Napsal
Václav Oliva.

Díl II.

Cena 3 Kč.

V PRAZE 1923.

Knihtiskárna družstva Vlast. — Nákladem Tiskové Ligy.

Pouta lásky,

poutavý román od Ter. Rakové, přeložil
V. Kronus. Cena 10 K.

Serafka.

(Životopisné romanetto.) Kč 4.—.
Dárek dcerám městským od Dobrovlastky.
(Marie Antonie).

V červáncích našeho probuzení.

Román z XVIII. století. Napsal Ant. Jar.
Dubec. Cena 8 K.

Tři idylly.

Básně. Napsal Dr. M. Kovář. Cena Kč. 2.40.

„Pod českým nebem“

Politicko-sociálně historický román z prvních dob hnutí dělnictva českého. Napsal
T. J. Jiroušek. Díl I. Kč 24 —, díl II. Kč 24 —,
díl III. 24 —.

Objednávky přijímá a vyřizuje admin.
Družstva Vlast v Praze-II., Žitná ul. 26.

Ročník XVII.

Číslo 3.—4.

Obrana víry.

Vydává Tisková Liga v Praze.

Redaktor

Ant. Suchoradský,
arcib. notář a osobní farář.

METHODISTÉ.

Dějepisně náboženská stať
o jich vzniku, dějinách, učení a snahách.

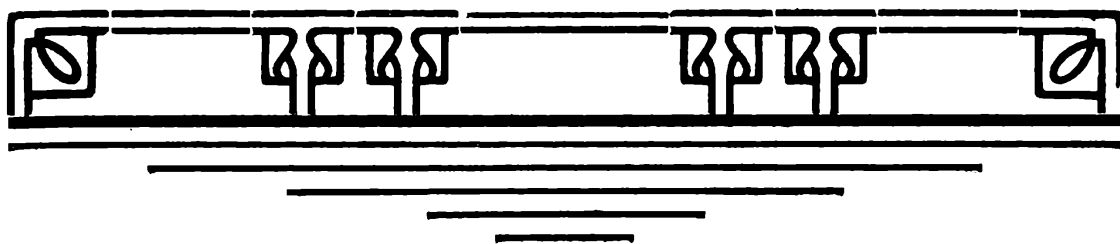
Napsal

Václav Oliva.

V PRAZE 1923.

Knihtiskárna družstva Vlast.

Nákladem Tiskové Ligy.

O methodistických „biskupech“ a „dia- konisách“.

Methodistická církev americká, zvaná na americké domácí půdě všeobecně „Methodistical Society“, t. j. „Methodistická společnost“, měla první z methodistických denominací „biskupy“. Methodističtí, t. j. wesleyanští duchovní totiž z počátku sami neudělovali „svátosti“ a ani nevykonávali „obřadů“, ale jejich „věřící“ dávali si přísluhovati episkopální církvi anglikánskou. Okolnost tato však nejen dávala ve veřejnosti methodistům zdání, že jsou to vlastně anglikáni, ale i byla velikou překážkou rychlého této sekty rozvoje. To nahlédli někteří methodističtí kazatelé a pokusili se o udělování či rozdávání svátostí. Wesley musil proudu tomuto po marných několika pokusech odporu konečně ustoupiti.

Ale jakmile bylo methodistickým kazatelům dovoleno přísluhovati svátostmi a konati obřady, objevila se zejména v Americe také nutnost organizace kazatelů ve smyslu čistě hierarchickém. A z této nutnosti došlo k zavedení úřadu „bi-

skupského“. Alespoň dr. Coke uměl okolností využít. Přiměl totiž Jana Wesleye, věkem již sešlého a nemocného, že ve vší tichosti, již téměř na smrtelné posteli, v soukromí ve své světnici vysvětil jej za superintendenta. A sotva se to stalo, dr. Coke zase za přísluhy německého reformovaného pastora Otterbeina vysvětil v Baltimore k téže hodnosti pastora Asburyho. Potom oba noví superintendenti ihned přijali titul „biskupů“ a tím úplně od anglikánské církve se odtrhli. Wesleyové se sice nad takovýmto jednáním horšili, ale věc byla skončena. Methodismus měl své „biskupy“.

Biskupové jsou u methodistů voleni od generální konference, a to ze řad „starších“ na doživotí tak, že je to u nich jediný úřad, který zaniká pouze smrtí nositele. Táž generální konference určuje biskupům také sídla pobytu, ač tyto vlastních obvodů či diecézí nemají, ale jsou povinni navštěvovati, t. j. visitovati celou „církve“. Jakmile jsou „biskupové“ zvoleni, předsedají na generálních konferencích a dvakrát za rok konají svou „biskupskou“ konferenci, kde radí se o „visitačních“ cestách, určují osady, které kdo z nich navštíví, luští předložené záhady veřejnoprávní a věroučné, ač z rozhodnutí jejich jest dovolená apelace, t. j. odvolání se ku generální konferenci, vykonávají ordinace kazatelů a určují jednomu každému z nich místo, kde má působiti. Kazatelé i obce jsou povinni rozhodnutí biskupskému se podrobiti a nemají práva appe-

lačního. Biskupové toliko mají vycházeti přáním kazatelů i obcí ochotně vstříc.

Mimo to biskupové světí také „starší“ a „jáhnny“, kteří náležejí k „vyššímu“ duchovenstvu, vedou dozor nad „církví“, určují distrikty, t. j. kraje, ustanovují vždy v šesti letech „starším“ pole jich činnosti, překládají kazatele, když a kdykoli toho je potřeba, předpisují bohoslovecké zkoušky kočovním kazatelům a studijní kursy místním kazatelům, dávají pravomoc či jurisdikci „evangelistům“ a „kaplanům“, t. j. kazatelům ustanoveným v žalářích, polepšovnicích a nemocnicích a vůbec konají za souhlasu generální konference to, čeho k zachování a šíření jich „církve“ objeví se potřeba.

Konečně za souhlasu generální konference mají „biskupové“ také právo ustanovovati jednotlivé kazatele za profesory na bohosloveckých ústavech, anebo za redaktory methodistických časopisů, novin a p.

Za poradní sbor či konsistoř mají biskupové „kabinet“, jenž složen jest ze „starších“ jednotlivých krajů, kteří mají za povinnost své kraje objížděti a podávati o jich náboženských poměrech zprávy jak biskupům, tak generální konferenci.

* * *

Jak z uvedených zpráv vidno, methodisté ustanovením svých „biskupů“ neměli v první řadě toliko úmysl vyhověti potřebám své „církve“,

ale chtěli jimi zajisté také paralysovati církev katolickou. Vždyť také jejich „jáhenky“ vlastně nejsou ničím jiným, nežli stínem katolických jeptišek. Z počátku alespoň o diakonisách v methodismu nebylo ani slechu. Až teprve r. 1872 počaly jednotlivé methodistické časopisy zřízení jich vřele doporučovati. A tu r. 1886 kazatel dr. Thornburn, jenž v Indii seznámil se s úkolem katolických jeptišek a Fr. Rider Meyer s Fr. Robinsonem, kteří zase v Německu obhlédli zřízení protestantských diakonisek, za společného úsilí r. 1888 na generální konferenci v Chicagu prosadili zavedení methodistických „jáhenek“, jichž vrchní správa prozatím r. 1900 byla svěřena „biskupům“. Tito však téhož roku zřídili k správě nového článku a „člena“ methodistické „hierarchie“ „všeobecné diakoniské úřady“, jež záleží v tom, že při každé krajské konferenci je 9 osob, z nichž 3 musí býti ženy, a tyto osoby sborově záležitosti diakonisek, bydlících v jich distriktu, vyřizují.

Za diakonisky jsou „ordinovány“ panny nejméně 23 roků staré, jež mají odporučení čtvrtroční konference, anebo představenstva některého methodistického ústavu. Po přijetí slouží po 2 roky „na zkoušku“ jako „novicky“, pak navštěvují studijní kurs, jež určují „biskupové“ a posléze musí složiti zvláštní zkoušku před roční konferencí na důkaz své schopnosti a náboženského přesvědčení k úřadu. Mimo to mají míti lékařské vysvědčení. Vystoupiti mohou kdykoliv, protože,

jak se nařizuje, „nesmí nikdy doživotních slibů skládati.“

Methodistické diakonisky působí buď v nemocnicích, chudobincích a sirotčincích, anebo na dívčích školách. R. 1901 měly v Americe 73 ústavů v ceně 1¹/₂ milionu dolarů. Hlavní jich nemocnice byly v Cincinnati, Brooklynu, Minneapolis, Chicagu a v St. Louis. Mimo to spravovaly 14 sirotčinců a 6 chorobinců. Co do činnosti a svědomitosti však se katolickým jeptiškám ani zdaleka nevyrovnejí.

O methodistických kazatelích.

Již Jan Wesley, jak shora jsem uvedl, měl nedostatek vhodných, t. j. svěcených, byť po anglikánsku, kazatelů. Proto místo duchovních počal užívat k propagaci svých myšlenek laiků, a to od roku 1749. Tito, z řad laických vzatí kazatelé, nazývali se buď assistenti (Assistants) anebo „Helpers“, t. j. „Pomocníci“, ač tímto posledním výrazem na mnohých místech byli také jmenováni průvodci duchovních i assistentů.

Ale assistenti nebyli jediní laikové, kdož methodistům kázali, ježto ve „společnostech“ přechásto naskytla se příležitost buď k „napomenutí“ některých údů, anebo k hlásání „slova Božího“. Nezřídka pokusily se o kázání i ženy, jako na př. Grace Murrayová, anebo i dívky. Grace Murrayová docela, když r. 1749 s Wesleyem po Irsku cestovala a jednotlivé tamnější společnosti

s ním „visitovala“, byla nazývána jeho „společnicí v hlásání evangelia“, ježto v ženských společnostech sama kázala. Při tom až do roku 1768 nečinilo se principiálního rozdílu mezi laickými oficiálními kazateli či kazateli z povolání a mezi ostatními laiky tak, že vlastně kázal ve společnostech ten, kdo cítil toho potřebu, anebo měl schopnosti. Alespoň na konferenci r. 1755 byli přítomni z 61 „kazatele“ 34 „Itinerant preachers“, t. j. „Kočovní kazatelé“, 12 „Half itinerants“, t. j. „Pomocných kočovníků“ a 15 „Our chief local preachers“, t. j. „Našich nejznamenitějších místních kazatelů“.

Aby takovému nepořádku byla učiněna přítrž, bylo r. 1768 všem laickým kazatelům, t. j. těm, kdož z laiků kázali a nazývali se buď „Itinerant“ či „Kočovníci“, anebo „Travelling preachers“ či „Cestující kazatelé“, zakázáno veškeré vedlejší zaměstnání, ježto přemnoží z nich pravidlem po svých kázáních věnovali se světské práci, řemeslu anebo obchodu, a tím byla vytvořena zvláštní třída laických kazatelů z povolání, kteří budoucně měli se nazývati vždy toliko „Kočovní kazatelé“. A výraz tento odpovídal skutečnosti. Alespoň Wesley těchto laických kazatelů z povolání neponechával na jednom místě, ale přiděloval jim o každé konferenci určité obvody, a to tak, že nikdo z nich nesetřval ve svém obvodu více než nanejvýše po dva roky.

Tím však naprostý pořádek ještě zaveden nebyl, poněvadž téměř v každé společnosti vy-

skytl se ještě někdo, kdo při dané příležitosti „slovo Boží“ kázal, ač kočujícím kazatelem nebyl, anebo byli kočovní kazatelé, kteří svého úřadu se vzdali, na určitém místě se usadili věnujíce se nadále hospodářství, řemeslu anebo obchodu a jen občas v místních společnostech kázali. Proto hned po smrti Jana Wesleye bylo přistoupeno ke zřízení „Local preachers“, t. j. „Místních kazatelů,“ jak toho dokladem jest usnesení konference z r. 1793, kde první o těchto kazatelích se činí zmínka v tom smyslu, že místní kazatelé mohou kázati pouze v té třídě společnosti, k níž byli přikázáni. Od r. 1796 pak docela místní kazatelé mohli kázati toliko s dovolením a schválením superintendenta, kterýmžto slovem byli označováni bývalí Wesleyovi assistenti.

Dle tohoto byla tedy stupnice hodností mezi prvními methodistickými kazateli následující: nejmenšími a nejnižšími byli místní kazatelé, po nichž vzestupně přicházeli kočující kazatelé, superintendenti či assistenti a duchovní, t. j. ti, kdož od oficiální církve anglikánské odpadli a k methodistům přešli, jako byli sami bratři Wesleyové a Whitefield. Tak alespoň tomu bylo až do r. 1793, kdy usnesením tehdejší konference, poněvadž všickni duchovní, od anglikánské církve kdys odpadlí, byli již mrtví, byl odstraněn rozdíl mezi kazateli ordinovanými, t. j. „posvěcenými“ a neposvěcenými, čímž nadále kazateli „slova Božího“ u methodistů stali se toliko neposvěcení laikové tak, že od této doby jich sekta vlastně

nižádných duchovních ve vlastním slova smyslu neměla a nemá. Konečně na konferenci r. 1797 všem methodistickým kazatelům byl přiřčen titul „Reverends“, t. j. „Důstojný pán“, jenž až dosud náležel toliko posvěceným anglikánským duchovním, kdož k methodistům odpadli, a místo „Travelling preachers“ počalo se všem methodistickým kazatelům říkati „Ministers“, t. j. „Vysluhovatelé“ či „Posluhovatelé“. A tak jest tomu posud.

Rozeznávají se tedy nyní u methodistických kazatelů vlastně dvě třídy. Jsou to nejprvé místní kazatelé, t. j. laikové, kteří věnují se svému světskému povolání a při tom občas kází, aniž by za to brali nějaké odměny a po druhé cestovní kazatelé, kteří se výhradně úřadu kazatelskému věnují. Místní kazatelé jsou členy čtvrtletní a cestovní kazatelé celoroční konference. Místního kazatele ustanoví po jeho zkoušce z učení a církevního řádu čtvrtletní konference. Týž v prvních čtyřech rocích musí se každoročně účastniti studijního, superintendentem či, jak v Americe se říká, „biskupem“ předepsaného kursu, aby mohl se vykázati licenci k dalšímu vykonávání svého úřadu. Za svolení roční konference může místní kazatel po čtyřleté službě býti ordinován na „jáhna“ a po sedmileté službě na „presbytera“ či „staršího“.

Aby někdo mohl býti přijat za kočujícího kazatele, jest k tomu třeba: 1. odporučení čtvrtletní konference, 2. vykonání zvláštní zkoušky a

3. nejméně dvouletní zkušební doby. Bez odporučení čtvrtletní konference, v němž třeba se zmíniti o charakteru, zbožnosti, nadání a církevním užítku žadatele, nesmí celoroční konference nikoho ke „zkoušce“, t. j. ke zkušební době připustiti. Tím vlastně ustanovování kazatelů se zcela svěřuje jednotlivým společnostem. Konečně, kdož kočovnými kazateli se státi chtí, mají zodpovídati také následující otázky: „1. Znáte Boha jakožto Boha odpouštějícího hříchy? Přebývá láska Boží ve vás? Netoužíte po ničem jiném, než po Bohu? Žijete svatě? 2. Máte dary a milost k tomuto dílu? Máte v dostatečném stupni jasný a zdravý rozum, správný úsudek o věcech božských a správný názor o věčné spáse skrze víru? Dal vám Bůh určitý stupeň výmluvnosti? Řečníte správně, plynne a zřetelně? 3. Byli někteří lidé vaším kázáním opravdu přesvědčeni o svých hříších a k Bohu obrácení? Byli tím věřící vzděláni?“

Kladná odpověď k právě uvedeným bodům, jest dle methodistů známkou, dle níž „věříme, že jmenovaný kandidát od Boha k úřadu kazatelskému řádně jest povolán a uznáváme ji za dostatečný důkaz, že týž jest puzen Duchem svatým.“ Proto zcela důsledně methodistická „církev“ bezpodmínečně nežádá od svých kazatelů předběžného školního vzdělání, ale stačí jí, prokáže-li kandidát své „puzení Duchem svatým“. Radí se sice kandidátům kazatelství, aby vystudovali bohoslovecký seminář a mnohé konference nepřijímají za kazatele ty, kdož školním vzděláním vykážati

se nemohou, ale jsou zase jiné konference, jež nekladou jim téměř žádných podmínek. Stačí, líbí-li se jim ten který žadatel. Generální konference ovšem vždy vyžaduje, aby ten, kdo již kazatelem se stal, v prvních 4 letech své veřejné působnosti absolvoval studijní kurs, jež určují „biskupové“ a podrobil se zkoušce před roční konferencí. Kdo však studoval v bohosloveckém semináři, jehož studium trvá toliko 3 leta, může od této zkoušky býti osvobozen. Pouze jest mu podati důkaz, že zná methodistické učení a „církevní řád“. Jest tedy dle toho vzdělání methodistických „duchovních“ velmi různé. Jsou v řadě jich učenci, ale i opravdoví nevzdělanci a hrubci.

Kdo z kazatelů stane se členem některé roční konference, má tím samým právo na jedno z veřejných, právě uprázdněných míst. Proto tyto konference přijímají jen tolik kazatelů, kolik jich mohou zaopatřiti. Místo však samo uděluje „biskup“. Plat určuje obec. Výše jeho není určena. Vše záleží od oblíbenosti ustanoveného. Obce, které nemohou si finančně své kazatele vydržovati, čítají se mezi místa „misijní“ a dostávají k tomu účelu podporu z misijní pokladny. Jinak ty obce, jež samy kazatele si vydržují, slovou „soběstačné“.

Vedle skutečných či, jak se říká, „effektivních“ kazatelů mají methodisté ještě „nadpočetné“ kazatele, t. j. ty, kdož z různých ohledů, na př. zdravotních, redakčních atd. neúčinkují, a dále „mimoslužební“ kazatele, t. j. ty, kdož pro stáří

již kničemu nejsou a proto i „superannuirními“ slují. Churaví a pro stáří nemožní kazatelé nemají platu. Dostávají toliko zároveň s vdovami a pozůstalými dítkami po kazatelích od jednotlivých obcí dle vyššího či nižšího výnosu sbírek za tím účelem na př. při nedělních kolektách a p. konaných, menší nebo větší pensi, a to od případu k případu. Proto většina „efektivních“ kazatelů hledí se bohatě oženiti, anebo v čas „něčemu“ jinému se věnovati. Jsou ovšem i obce, které svým kazatelům dávají pravidelné služné, odpovídající časovým poměrům a zaručují slušné odpočivné, ale těch je málo. Jsou to hlavně města.

„Svěcení“ či „Ordines“ rozeznávají se u metodistů dvojí. Nejprve, a to po dvouleté službě, stává se kočovní kazatel „jáhnem“, jenž má právo křtíti, kopulovati a při vysluhování večere Páně assistovati. Jáhen, není-li závady, po čtyřleté službě bývá „ordinován“ za „staršího“. „Starší“ příslušnou volbou a „posvěcením“ stanou se „biskupy“, ač biskupské „posvěcení“ nečítá se mezi „ordines“, t. j. považuje se toliko za přednostní výsadu mezi „staršími“, a to, co „posvěcením“ sluje, je vlastně veřejným uznáním této výsady.

Všickni kočovní kazatelé musí nejprve býti místními kazateli. Místní kazatelé většinou bývají bráni ze „třídních“.

Konečně ke kazatelům se sice nečítají, ale úkol jich částečně zastávají ti, kdož v týdenních shromážděních se předmodlívají, dále učitelé ne-

dělních škol a tak zvaní „napomínatelé“ (exhorters), kteří však jen v některých obcích se nalézají.

Rozumí se samo sebou, že u methodistických kazatelů a starších, poněvadž jsou to vlastně neposvěcení laikové, neboť svěcení jich není vůbec svěcením, není ani potuchy o zachovávání kněžského bezženství. Než přes to poklesků mravních bývá u nich daleko více než jinde. Mnozí z nich, ač káží prohibici, t. j. zdržování se kouření a opojných nápojů, si pokuřují tajně i veřejně, pijí a oddávají se nejrůznějším výstřednostem tak, že i o nich platí, že není všecko zlato, co se třpytí. Rodiny jich nebývají také „útulným domácím krbem“, ale po příkladu Jana Wesleye, jenž žil ve velmi nešťastném manželství s vdovou, kterou častěji vyhnal, plny nepořádků, svárů a pohoršení . . .

O právech a povinnostech „údů“ methodistické „církvě“.

Methodisty „obživená“ duše je sice dle jich nauky svatá a ospravedlněná, ale není posud „údem“ jejich „církvě“. Aby „effektivním“ údem se stala, je potřebí zvláštního a do podrobná předepsaného „přijetí“. Toto přijetí může se pravidlem státi po nejméně šestinedělní „čekací“ a „zkušebné“ době a po doporučení „třídního“, nebo starších církve. Ve zvláštních případech a některých denominacích však přijetí nebývá zvykem. Zejména intelligence není povinna jemu se podrobiti.

Methodisticky pokřtěné děti mohou, mají-li k tomu dostatečného věku, znají-li své povinnosti náboženské a osvědčují-li přesvědčivě pobožnost svého srdce k odporučením „třídníka“, k jehož třídě alespoň po 6 měsících náležely, býti přijaty za právoplatné údy církve. Jest toliko třeba, aby veřejně před obcí přiznaly se ke křestnímu svému závazku a dostatečně zodpovídaly předložené jim otázky o methodistickém učení a církevním řádě. Mimo to, jakmile dosáhnou věku 10 let, mají býti do jednotlivých tříd zařaděny a tam vyučovány o pravdách, jichž potřebí jest k dosažení blaženosti. Z toho důvodu bývá jim udíleno zvláštní vyučování v „náboženství“, jež se zakončuje všeobecnou zkouškou.

Jakmile kdo přihlásí se ke zkušební době, má zodpovídati předem následující otázky: „1. Máte opravdovou touhu zbavit se svých hříchů? 2. Chcete všeho, co odporuje učení slova Božího, se vystříhati a se vynasnažiti svatý život vésti a přikázání Boží plniti? 3. Jste odhodlán používat prostředků milosti, svědomitě plniti to, co jako slovo Boží bude hlásáno a doma i veřejně se modliti?“ Potom při přijetí samém má ještě zodpověděti: „1. Chcete obnoviti v přítomnosti Boží a před touto obcí slavnostní příslověd, jež obsažena jest ve smlouvě křestní? Potvrzujete ji a přiznáváte se k ní? Doznáváte, že jest vaší povinností, abyste této smlouvy dbal a ji zachovával? 2. Máte posvěcující milost v Pána Ježíše Krista? 3. Věříte v učení Písma sv., jak toto obsaženo

jest ve věroučných methodistických člancích?
4. Chcete se ochotně podrobiti nařízením methodistické církve, přikázání Boží svatě zachovávat a o to usilovat, pokud vaše síly stačí, abyste blaho svých bratří a rozšíření říše Kristovy stále podporoval? 5. Chcete ze svého pozemského statku k podpoře evangelia a ostatních blahodárných ústavů církevních přispívati?“

Musí-li některý úd z obce odejít, vydá mu kazatel členský lístek, aby dle něho do nové obce, kam se přistěhuje, mohl býti přijat.

Každá obec spravuje si samostatně své církevní jmění. Jménem obce činí tak „Trustee board“, t. j. „Výbor pro jmění“, sestávající ze tří nebo až devíti osob. Příjem a vydání tohoto jmění vedou „Stewards“, t. j. „Správci“, jichž bývá od 4 do 13. Ti také pronajímají kostelní lavice, činí rozpočet o služném kazateli, kostelníkovi organistovi, o vydáních na otop, osvětlení a na opravy církevních budov a dotazují se každého zvláště, mnoho-li kdo chce dobrovolně týdně, měsíčně nebo čtvrtletně na veškerá vydání přispívati. Není-li vydání příspěvky kryto, přispívá k jeho úhradě „misijní“ pokladna, anebo konají se za tím účelem kostelní sbírky. Kdo nechce platiti vůbec, považuje se za „padlého“ úda, kdežto ti, kdož přispívají, slují „stojícími“ údy.

Jinak jsou členové methodistické „církve“ ve všem povinni podrobovati se svým církevním představeným, poslouchati jich nařízení a víru svou jiným nejen doporučovati, ale i nabízet. Za

to jsou dle volby někteří z nich členy jak čtvrtletní, tak roční a tak representativní konference, nebo různých jich odborů, jako na př. misijního, traktátního ap. Ale celkem vzato „věřící“ v methodistické „církví“ mají více povinností a méně práv. Jsou to individua, určená hlavně k placení a poslouchání . . .

O methodistické činnosti misijní.

Z protestantských sekt v misijní činnosti zaujímají methodisté nesporně první místo. Alespoň sotva se přihlásili k životu, ihned obrátili zraky k pohanům a snažili se získati je svému „křesťanství“, zatím co jiné protestantské sekty, jako na př. anglikáni, škotští a irští presbyteriáni v prvních letech poreformačních ani se neodvážily k pohanům zajíti, anebo pomocnou ruku svým souvěrcům v anglických koloniích roztroušeným podati. Methodisté však nejen o to se pokusili, ale mínili proniknouti i do krajín a zemí čistě katolických, jako r. 1790 do Francie, v poslední době i do Italie, Španělska, bývalého Rakouska a jinam.

Tímto způsobem nabyli methodisté mocného vlivu ve všech koloniích anglických, jako v Americe, Australii, Kanadě, Indii, Africe. Prvním misionářem jich v Australii byl alespoň r. 1815 Samuel Leigh, v Přední Indii r. 1760 Nathanael Gilbert a v Kanadě r. 1773 W. Black. V Zadní Indii počali methodisté kázati r. 1813, v Africe roku

1811, v Kanadě znovu a na více místech r. 1774, a v Americe r. 1836. Mimo to pronikli r. 1847 do Číny a před tím, anebo potom, v po ovici XVIII. věku do různých zemí Německa, jako do Elsasska, Virtemberska atd., konečně do Skandinávie, Dánska a Švédska.

Misijní činnost methodistů vychází a se soustřeďuje v celé řadě misijních společností, z nichž nejdůležitější jest „Missions and Missionary Society“, t. j. „Misijní a misionářská společnost“, založená r. 1819 v Novém Yorku hlavně za účelem misí mezi Indiány. Její činnost jest spravována generální konferencí.

Dle stanov této společnosti každý kazatel v kterékoliv obci je povinen nejméně jednou za rok o misích kázati, každého měsíce zvláštní misijní pobožnost konati, s výborem, od čtvrtletní konference ustanoveným, misijní literaturu šířiti a buď sám nebo prostřednictvím kollektorů (sběračů) příspěvky na misie vybírat. Předseda „rady starších“ má bděti, jsou-li tato nařízení od kazatelů zachovávána čili nic. Mimo to v nedělních školách mají se k podpoře misí všude zřizovati misijní spolky a každý měsíc vykonati sbírka.

Správu společnosti, jejíž hlavní sídlo je v Novém Yorku, vedou dva od generální konference na dobu čtyř let s právem opětného zvolení ustanovení sekretáři, dále správní rada či „Board of Managers“, sestávající z kazatelů a laiků a konečně „General Missionary Committee“, t. j. „Generální misionářský výbor“, každoročně

se scházející. Tento výbor sestává z obou sekretářů, pokladníka, všech biskupů, 12 zástupců správní rady a z jednoho zástupce každého kraje. Jest nejvyšším misijním úřadem, rozhoduje, kde mají se misie konati a povoluje potřebný náklad jak na misie vnější, tak vnitřní.

A tu v obor vnitřních misíí náleží nejen velkoměsta a všecky krajiny, kde se v západních státech amerických mluví anglicky, ale i Negři v jižních státech amerických, dále Indiáni, Číňané, Japonci, Finové, Portugalci, Češi, Uhři, Francouzové, Italové, Španělé, Valaši, Norvegové, Dánové, Švédové a Němci, kteří se k methodistům zřejmě přihlásili. K územím vnějších misíí se zase čítá: Afrika od r. 1833, Jižní Amerika od r. 1836, Čína od r. 1847, Indie od r. 1856, Japonsko od r. 1872, Mexiko od r. 1873, Malajské ostrovy od r. 1885, Německo od r. 1849, Švýcarsko od r. 1856, Norvéžsko od r. 1853, Švédsko od r. 1854, Dánsko od r. 1857, Finsko od r. 1884, Bulharsko od r. 1857, Italie od r. 1870 a Československo od r. 1918, poněvadž v těchto zemích očekává se vzrůst methodistického hnutí.

Než misijní činností methodistickou, mimo společnost právě uvedenou, obírají se také dvě společnosti paní methodistických kazatelů, z nichž jedna sluje „Woman's Foreign Missionary Society“, t. j. „Společnost paní zahraničních misiónářů“ a druhá „Woman's Home Missionary Society“, t. j. „Společnost paní domácích mi-

sionářů“. První byla založena r. 1869 v Bostoně od žen methodistických kazatelů, vrátivších se z Indie. Jest spravována samými ženami. Vysílá misionářky, jimž však oblast činnosti určuje všeobecný misijní výbor „Misijní a misionářské společnosti“. Druhá byla založena r. 1880 a jejím hlavním cílem jest podporovati ženy a dítky po zemřelých misionářích bez rozdílu náboženství a ras.

Další methodistickou společností, jež obírá se misijní činností, je „Misijní společnost methodistů v jižní Číně“, založená r. 1846, jež působí v Číně od r. 1848, v Brasílii od r. 1874, v Mexiku od r. 1874, v Japonsku od r. 1886, na území Korejském od r. 1896 a na Kubě od r. 1872. Její ženské či dámské odvětví pro zahraniční, t. j. vnější a cizozemské misie bylo založeno r. 1878 a pro vnitřní či domácí misie r. 1886. Ženské odvětví pro cizozemské misie vydrží také v Kansasu City, Mo. „Scarritt Bible and Training School“, t. j. „Nábožensko-biblickou a cvičnou školu“, kde jinoši se připravují k pracím misionářským.

Jinak mimo školu v Kansasu není pro methodistické misionáře žádného přípravného ústavu, ale jednotliví vybírají se ze řad kočovných kazatelů, a to tak, že při každoroční konferenci bývají ti, kdož jsou přijati „na zkoušku“ anebo trvale v úřad kazatelský, dotazováni, kdo by z nich byl ochoten věnovati se misiím. Ti pak, kdož se přihlásí, mají k vybiřdnutí „biskupa“ ihned v určitém obvodu úkolu svému se oddati.

Dle statistiky z r. 1901, uveřejněné „Misijní a misionářskou společností“ působilo tehdy ve vnějších misích: 265 misionářů, 225 paní misionářů, 33 svobodných misionářů, 219 misionářek, 1221 domorodých misionářských pomocnic, 831 domorodých ordinovaných kazatelů, 1038 domorodých neordinovaných kazatelů, 1384 domorodých učitelů, 2829 domorodých místních kazatelů, kolportérů a prodavačů biblí, kteří získali 182. 957 nových členů, udělili 8024 křtů osobám dospělým a 8151 dítkám, spravovali 13 bohosloveckých škol se 48 učiteli a 311 chovanci, 63 vyšších škol se 482 učiteli a 6861 žáky, 1344 obecných škol s 55.794 žáky, 4302 nedělních škol s 201.908 žáky, měli 1174 kostelů a kaplí v ceně 3,503.154 dolarů, 914 pronajatých sálů, 576 misijních budov v ceně 1,085.839 dolarů a sirotčince, školy, nemocnice, tiskárny v ceně 1,625.286 dolarů tak, že čisté veškeré jmění po odpočítání dluhů činilo 4,756.836 dolarů, t. j. obnos, jímž zajisté ve prospěch methodistické „církve“ přece „něčeho“ možno docílit.

Téhož roku 1901 „Misijní společnost methodistů v jižní Americe“ měla: 131 misionářů, 100 domorodých kočovních kazatelů, 312 pomocníků s 10.959 členy, 121 kostely a kaplemi, 90 školami, 2 biblickými školami, 6 nemocnicemi v úhrnné ceně všeho jmění 994.755 dolarů.

Hle, jak mocného odpůrce má v misích církev římsko-katolická a co potřebí jest námahy

i obětavosti proti tak bohatému odpůrci, aby pronikla duše národů pravda Kristova!

Konečně v misijní obor u methodistů velice účinně a vydatně zasahuje od r. 1884 „Church Extension Society“, t. j. „Společnost pro rozšiřování kostelů“, jejímž účelem jest nejen chudším kostelům poskytovat příspěvky k jich udržení v dobrém, neporušeném stavu a případně k jich rozšíření, ale hlavně hmotná podpora misionářů při stavbě nových „tabernákulů“.

Správa její alespoň jest úplně podobná a do jisté míry totožná se správou misijní společnosti a členové „generálního misionářského výboru“ jsou zároveň nejvyšším správním úřadem jejím. Základní její fond hned při založení obnášel $2\frac{1}{2}$ milionu dolarů. Ve všech obcích každoročně konají se pro ni kostelní sbírky. Od svého založení do r. 1901 vynaložila tato společnost celkem 7 milionů dolarů na podporu 11.617 „kaplí“ a v poslední době hrnou se jí od zbohatlých ve světové válce američanů příspěvky v takové míře, že staví kostely bez přestání . .

Tím a ještě jinými okolnostmi, jako na př. je přízeň vládních kruhů anglických, francouzských, italských, německých a p. podporován, methodistický misionář žije na svých misiích způsobem dosti lehkým. S rodinou ubírá se za světské ochrany státní z místa na místo a hledí penězi, jichž stále má přímo přebytek a časnými přemnoha výhodami získávati ať pohany, ať křesťany methodistickému „procitnutí“ a „obživení“.

Není radovánky, jíž by si nepopřál. Vždyť celá řada státních úředníků jednotlivých mocností, jež v zámořských koloniích se usadily, mnohdy společně s methodistickým misionářem je členem zednářských loží a proto žije s ním v bratrském poměru.

Ve státech evropských či při tak zvané vnitřní methodistické misii bývá tomu ovšem ještě hůře. Tu docela i panovníci státu nepokrytě s působením methodistů sympatisují a vysocí úředníci vidí v něm protiváhu katolické církve, jejíž činnost nebývá jim z ohledů politicko-věro-
učných ani milou ani žádoucí. Proto přímo methodisty do svých území volávají, ježto jimi a za jejich pomoci dá se církev katolická snadněji pronásledovati a v pouta vázati.

Než přes to výsledky methodistických misionářů, zejména v kulturních státech, neodpovídají peněžním nákladům. A to zcela důsledně. Methodistickému misionáři schází zajisté vše to, čím katolický misionář vyniká, totiž Kristova pravda, modlitby jedině pravé církve, svátostné posvěcení kněžské, vůle Boží a oddanost přirozenosti lidské náměstku Syna Božího, což nikdy penězi nahraditi se nedá a nemůže . . .

O methodistické činnosti ve školách a vychovávacích ústavech.

První hlasatelé methodismu byli muži, kteří studovali na universitě v Oxfordu, anebo i na jiných universitách a kteří tedy sami zakusili do-

brodiní akademického vzdělání. Proto nedivu, že vzdělanosti si vážili a ji všude tam, kam přišli i mezi lidem šířili. To bylo jaksi prvním vznětem k zakládání zvláštních methodistických škol a různých vzdělávacích ústavů. Ovšem že methodisté vždy při tom sledovali ještě svůj vlastní cíl, t. j. rozšíření své nauky a svých názorů. A toto bylo druhým vznětem, jenž vedl k vybudování vlastního methodistického školství.

Alespoň z dějin methodismu známo, že dr. Coke a Asbury hned při svých prvních schůzkách na půdě americké r. 1784 pojali plán k založení koleje a plán tento záhy po tak zvané „vánoční konferenci“ uskutečnili tím, že v blízkosti Baltimore založili „Cokesbury college“, t. j. „Coko-Asburovu kolej“. Kolej tato však zanedlouho, a to r. 1797 vyhořela a když po svém novém vystavění shořela podruhé, uchopila se toho jedna část methodistických kazatelů a věřících, jež vzdělání školnímu nepřála, a prohlašovala, že Bůh sám tak naznačil, aby methodismus nepletl se do školství. Nedivu tedy, že od dalších školských pokusů methodisté na nějaký čas ustali.

Protože však měli methodisté nedostatek kazatelů, pokusili se přece r. 1818 založiti seminář v Novém Hampsirovu. Potom r. 1820 docela generální konference se usnesla, aby byly zakládány methodistické university. Důsledkem toho rostly jich semináře, koleje a university jako o překot, ač stále proti bohosloveckým seminářům u jedné části methodistů panovala nepochopitelná obava,

že by jich odchovanci mohli buď zakládati nové náboženské sekty, anebo poškoditi svými bohosloveckými hádkami lidovou zbožnost.

Konečně po delším vyjednávání a po přemožení „protiseminářské“ části methodistů, byl r. 1847 v Concordu u Nového Hampsiro založen „Method General Biblical Institute“, t. j. „Methodisticko-generální biblický ústav“, jenž později byl přeložen do Bostonu jako bohoslovecká fakulta tamnější methodistické university (Boston University). Potom r. 1855 v Evanstonu u Chicaga byl založen „Garett Biblical Institute“, t. j. „Garettův biblický ústav“, z něho vyvinula se bohoslovecká fakulta při „Northwestern University“, t. j. „Severozápadní universitě“. R. 1866 také v Madisonu u Nového Yorku založil S. Drew věnováním půl milionu dolarů „Drew Theological Seminary“ t. j. „Drewův bohoslovecký seminář“. To byly počátky dalších methodistických ústavů a škol.

Biskupští methodisté mají nyní v Americe celkem 56 kolejí a universit s 1821 profesorem a 28.619 studujícími. Jména těchto universit a kolejí obnáší přes 28 milionů dolarů. Proslavenými z nich jsou: Boston University, Northwestern University, Syracuse University ve státě novyorském a Wesleyan University v Middletownu ve státě connecticutské. Mimo university mají však methodisté ještě 59 přípravných škol, zvaných „Classical Seminaries“, t. j. „Klassické semináře“ a bohoslovecké semináře v Madisonu, Bostonu, Evanstonu, Berey, Warrentonu, v Atlantě a v Ge-

orgii, kde nalézá se „Gammon Theological Seminary“ pro černochy. Jižní methodisté zase mají celkem 20 kolejí a 52 přípravných škol s budovami v ceně přes $3\frac{1}{2}$ milionu dolarů a se jměním $2\frac{1}{2}$ milionu. Nejznamenitější jich universitou je Vanderbilt University v Nashville, Tenn., již založila bohatá rodina Vanderbiltova darem jednoho milionu dolarů. Mimo to v Novém Yorku z podnětu biskupa Hursta je projektována American University, jež má býti společnou všem methodistům a jež má vstoupiti v život až bude míti mimo všechny budovy nejméně 5 milionů kmenového jmění. Jejím účelem jest sjednotiti methodismus v pevný, nerozborný celek, aby silou svou vyrovnal se katolické církvi a snad ji, kdyby ovšem bylo možno, i předčil.

Všecko vyšší methodistické školství spravují jednak generální konferencí ustanovený „University Senate“, t. j. universitní senát, jenž určuje látku, jež v jednotlivých školách probrati se má a jednak „Board of Education“, t. j. „Vychovávací komora“, která za pomoci svého, k tomu cíli ustanoveného, sekretáře jenom školstvím, jeho postupem, prospěchem a výsledky se obírá. Oba tyto ústavy vládnou zase „vychovávacím fondem“, z něhož jsou chudí studující podporováni tím způsobem, že obdržují bezplatné půjčky, jež pak po studiích v určitých lhůtách vracejí zpět. Na tento fond konají se každoročně ve všech methodistických obcích zvláštní sbírky.

V Anglii jsou methodistické bohoslovecké

semináře v Richmondu, v Didsbury, v Headingley a v Birminghamu.

Obecných konfesních škol methodisté vůbec nemají. Jich dívky jak v Anglii, tak v Americe navštěvují státní školu, která v Americe náboženství nevyučuje. Za to velikou péčí věnují methodisté svým nedělním školám, do nichž přichází-vají nejen mládež školní a škole odrostlá, ale na některých místech i lidé dospělí a kde veškeren čas jest věnován vyučování bible a methodistickým pravdám. Školy tyto jsou methodismu životní jeho sílou. Bez nich ani polovina toho, čím methodismus se honosí, nebylo by došlo svého uskutečnění. V nich pěstuje se také methodistická píseň a methodistický mrav. Methodismus jimi stojí, vzrůstá, ale i padá a hyne.

Nedělní methodistické školy jsou v nejvyšším svém úřadě řízeny od generální konference ustanoveného sekretáře, jenž nejen ustanovuje jich učitele a udává učebné pomůcky, ale dohlíží i na celou učitelskou a žakovskou literaturu.

S nedělní methodistickou školou těsně souvisí také tak zvané chautauqua*) hnutí. Dr. Vincent totiž, bývalý sekretář nedělních škol a později methodistický biskup, ještě jako sekretář zařídil při jezeře Chautauqua ve státě novoyorském o letních prázdninových měsících pro učitelstvo nedělních škol zvláštní kursy, v nichž naváděl toto učitelstvo k pronikavému methodisticko nábožen-

*) Čte se: „Čatákva“.

skému působení mezi lidem. Z kursů vzniklo pak zvláštní hnutí, jež rozšířilo se po celé Americe a zřizuje „letní školy“ či „Assemblies“, t. j. „Shromáždění“, kde působí se všemi možnými prostředky pro methodismus. Shromáždění tato pořádají též „čítací kursy“, jež nejsou ničím jiným, než methodistickým předčítáním Písma sv. a vydávají v Clevelandě, Ohio, svůj list jednou měsíčně pod názvem „The Chautauquan“, t. j. „Chautanquan“. Mimo to chautanquanská shromáždění pěstují zpěv, hudbu, umění, vycházky atd. a těm, kdož jich účastniti se nechtí nebo nemohou, zasílají „učebné listy“, aby tak i jim bylo umožněno se vzdělávati. To jsou podněty, proč tento způsob vyučovací nazývá se prostě chautanqua anebo chautauquasním vyučovacím systemem.

V Anglii ovšem toto hnutí posud nezdomačnělo. Proto tamnější učitelé nedělních škol vychovávají se ve Westminsteru a učitelky v Southlandsu. V těchto ústavech však vzdělávají se také i učitelé pro jiné dvě školy, a to pro „Kingswood“ a „Trinity-Hall-School“, t. j. „Královskou školku“ a „Svato-trojickou školu“, v nichž věnuje se péče dítkám po zemřelých methodistických kazatelích.

Aby dále methodistická myšlenka i mezi dospělou mládeží docházela posily a ohlasu, byl r. 1889 založen a r. 1892 generální konferencí schválen spolek mládeže „Epworth League“, t. j. „Epworthská liga“ či svaz, jenž v krátkosti tak se rozmohl, že čítá již na 30.000 místních spolků s více než 2 miliony členů a vydává si list „Ep-

worth Herold“, t. j. „Epworthského posla“ ve více než $\frac{1}{2}$ milionů výtiscích. Tento svaz pořádá také vždy po 2 letech sjezd obojího pohlaví methodistické mládeže z celé Ameriky, jenž bývá velmi četně, ze všech končin země až 30—40 tisíci účastníků obelán.

Konečně za příčinou výchovy černošské mládeže a těch, jimž nedostalo se dostatečného vzdělání vůbec, byla r. 1866 methodisty v jižní Americe založená „Freedmens' Aid and Southern Educational Society“, t. j. „Pomoc pro propuštěnce a výchovavací spolek pro Jih“, jež vydrží mimo bohoslovecký seminář 22 škol většinou řemeslnických a jimi láká hlavně černochoy do svých methodistických řad, ježto vládne velikým jméním a ročně jen na darech přijímá až 100 tisíc dolarů.

Vůbec methodisté na své školy a výchovavací ústavy věnují obrovské obnosy. Tak k výzvě svých biskupů z r. 1898, aby na rozhrání nového století obětovali, jakožto dík Bohu, 20 milionů dolarů ve prospěch školství, složili na ráz 13 milionů a doplatek ještě s velkým přeplatkem odvedli v nejbližší době pěti let. Skutek tento zajisté v dějinách školství má sotva něco sobě rovného, aneb účty hodného.

Školství methodistické jest tedy všeobecně vzato na dosti velikém stupni vývoje a rozvoje. Ale chybou by bylo domnívati se, že stejnoměrně s jeho rozvojem stoupla také methodistická, t. j. v řadách methodistů a methodisty pěstovaná věda. Naopak methodistickým kazatelům je stále milejší

člověk prostý, spíše zatemnělý než vědecky uvědomělý a, můžeme to říci i bez obalu, nevzdělaný, poněvadž opravdová vzdělání musí s pohrdáním odvrátiti se od „církve“, jejíž nauka nemá přísně bohoslovesko-vědeckého základu a všecky své výsledky buduje na rozrušení lidských nervů. Tím ovšem nemá býti a není také řečeno, že mezi methodisty není mužů učených a o vědu zasloužilých. I tací hlásí se k methodistům, ale obyčejně proto, že v jich nauce od mládí byli vychováni a později stali se methodisticko náboženskými indifferentisty anebo, že jsou to nevěrci, jimž je zcela lhostejno, náleží-li k té či oné církvi, zvláště když methodismus ničeho od nich nežádá a v jich nevěře, poněvadž sám vlastně jest nevěrou, jich klidně ponechává.

O methodistické činnosti tiskové.

Není snad druhé společnosti, která by tolik používala či vlastně zneužívala tisku k propagaci svého bludu jako methodisté ve všech zemích, kdekoliv se usadili. Methodistický tisk je totiž pro kázání pro získávání nových členů a pro utvrzování vlastních údů v řadách této sekty nejdůležitějším momentem. Proto methodisté každoročně obětují mu v pravém slova smyslu bezpočetné miliony dolarů. A jsou to hlavně tři tiskové obory, jimiž methodisté na nejširší vrstvy lidové a i v kruzích vzdělanců působí, a to: „Anglická biblická společnost“, „Traktátová společnost“ a „Book

Steward“, t. j. „Knižní správa“ nebo obchod, či nakladatelství.

Sotva totiž r. 1804 utvořila se v Londýně „Biblická a vnější biblická společnost“, jejímž účelem se stalo rozšiřovati mezi národy jednak prodejem a jednak zdarma Písmo sv. v rozličných jazycích, zmocnili se vymoženosti této methodisté, založivše si v Americe zvláštní „Americkou bibliickou společnost“ a od té doby nesčetné miliony „bibliček“ a Nových zákonů rozhodili po celém světě. Methodističtí kolportéři procházejí nejen krajiny protestantské a „své“, ale i země čistě katolické a šíří „své“ Písmo sv. s houževnatostí závidění hodnou. To ovšem činí i jiní protestanté, ale methodističtí kolportéři jsou v tomto směru pravými mistry. Proto, kdekoliv methodisté se usadí anebo kamkoliv přijdou, prvním jich činem bývá šíření bible a zejména Nového zákona. Methodistický kazatel nepřichází nikdy sám. Sním jde vždy také kolportér sektářského tisku. Ba pravidlem nebývá kolportér jeden, ale je jich celá řada.

Než methodističtí kolportéři mimo Písmo sv. šíří také, a o to se jim v první řadě jedná, methodistické knížky, svolání, spisky, letáky, krátce traktáty. Za tou příčinou již r. 1817 založena byla zvláštní „Traktátová společnost“, stojící pod vrchním dozorem generální konference a jí všeobecně pro všechny národy r. 1852 co nejvřeleji doporučená. Tato společnost na př. r. 1899 jen v Americe použila k svému účelu 24.723

dolarů a svými tiskopisy zaplavila i nejzapadlejší osady. Podobně učinila i jinde, neboť jest přísně nakázáno, že ve všech methodistických obcích za tím účelem má se každoročně vykonati sbírka a její výtěžek obrátiti na traktátovou propagaci methodistických snah. A to se všude plní do poslední písmeny.

První „Book Steward“ založili methodisté ve Filadelfii s kapitálem 600 dolarů za vedení J. Dickinse a první knihou, kterou vydali, bylo Wesleyovo zpracování zlaté knížky sv. Tomáše Kempenského „O následování Ježíše Krista“. Roku 1804 byl obchod tento přeložen do Nového Yorku. Potom r. 1820 byl založen podobný druhý obchod v Cincinnati ve státě Ohio. A zanedlouho z obou těchto obchodů vzal své počátky „Methodist Book Concern“, t. j. „Methodisticko knižní nakladatelství“, největší to nakladatelství v Americe vůbec, tak, že ani tak zvané „Státní nakladatelství“ vládní se mu nevyrovná. Správu jeho vede „Book Committee“, t. j. „Knižní výbor“, jenž se každoročně schází, většinou z laiků se skládá a v němž všechny kraje za souhlasu generální konference zvolenými členy jsou zastoupeny. Výbor tento dohlíží k celému methodistickému knižnímu obratu a obchodu a určuje také odměny, t. j. honorář jednotlivým biskupům, redaktorům a agentům za vykonanou v jeho prospěch práci.

Pro promyšlenou a účelnou kolportáž knih volí generální konference 2 vrchní agenty pro Nový

York a jeho odvětví či filiálky v Bostoně, Filadelfii, Detroitu, San Francisku, dále také 2 agenty pro Cincinnati s filiálkami v Chicagu a v Kansasu City a konečně redaktory pro jednotlivé časopisy. Z čistého tiskového zisku hradí se výlohy různých výborů, jichž účelem je propagace methodismu, cestovné biskupů, kazatelů ap. Přebytků používá se k podpoře dobrovolných či, jak se obyčejně říká, nadpočetných kazatelů. Roku 1900 bylo alespoň k tomuto účelu věnováno $\frac{1}{2}$ milionu dolarů. Tehdy vydáno bylo 3000 různých knih a bylo za ně strženo v Novém Yorku 946.051 dolar a v Cincinnati na 1,063.915 dolarů, zatím co jmění nakladatelství v Yorku se páčilo na 1 mil. 656.201 dolar a v Cincinnati na 1,339.906 dolarů. V číslice tyto však nejsou započítány ani příjem ani jmění methodistického nakladatelství v Nashville ve státě Tennessee v jižní Americe.

Officielními časopiseckými orgány amerických methodistů jsou: „Methodist Review“, t. j. „Methodistická hlídka“, vycházející šestkrát v roce s obsahem bohoslovecko-vědeckým, „Christian Advocate“, t. j. „Křesťanská obrana“, vycházející týdně v Novém Yorku, „Pittsburg Christian Advocate“, t. j. „Pittsburská křesťanská obrana“, vycházející v Pittsbursku, „Western Christian Advocate“, t. j. „Západní . . .“, vycházející v Cincinnati, „Northwestern Christian Advocate“, t. j. „Severozápadní . . .“, vycházející v Chicagu, „Central Christian Advocate“, t. j. „Středozevní . . .“, vycházející v Kansasu City, „Pacific Christian Ad-

vocate“, vycházející v Portlandu, „Southwestern Christian Advocate“, t. j. „Jihozápadní . . .“, vycházející v Novém Orleánu, „Der christliche Apologete“, t. j. „Křesťanská obrana“, vycházející týdně od r. 1839 v Cincinnati a „Haus und Herd“, t. j. „Domov a Krb“, vycházející od r. 1872 měsíčně také v Cincinnati pro methodistické Němce a j. Mimo to jednotlivé konference v různých obvodech a krajích vydávají místní methodistické listy tak, že není methodistické rodiny, jež by svého tisku nepodporovala.

Při tom methodistickými letáky, „volnými lístky“, různými provoláními, výzvami atd. atd., jak se všecy moderní způsoby reklamy jmenují anebo dají jmenovati, zaplavují methodisté nádraží, kasárna, přístavy, školy, náměstí, města, vesnice, telegrafní a telefonní tyče, železniční vozy, polní cesty, kopce, silnice, krátce vše, co pod nebem je, jen aby upoutali na sebe a svou „církve“ pozornost kde koho. A to činí nejen v Americe a v Anglii, ale všude, kde noha jich stane anebo kam je „osud“ zanese. Proto běda zemi, kde tišková methodistická propaganda se usadí! Tam, ať již jsou lidé sebe konservativnější, ať jsou sebe své víry, po otcích zděděné, milovnější a ať jsou sebe svému duchovenstvu oddanější, methodistický tisk doráží tak dlouho a tak vytrvale až způsobí malý průlom, jímž pak hledí se provléknouti do srdce jednotlivců, společnosti, národa, aby si je podmanil a jich platební schopnosti zase získal pro další svou propagaci . . .

O vnitřní ceně, zvláštnostech a nedostatech methodismu.

Methodismus v nejnovější době dle domněnky a snad i dle vnitřního přesvědčení jednotlivých osob dospěl prý k takové dokonalosti a vnitřní ceně, že převyšuje všechny křesťanské církve a proto prý jest schopen státi se náboženstvím moderního člověka.*) Že něco podobného tvrditi jest při nejmenším ukvapeností, vyvěrající především ze zaujatosti proti starobylým a ctihodným církvím křesťanským a zejména proti Bohem založené a Duchem sv. řízené církvi římsko-katolické, jež všechny národy postupem staletí obrátila ke Kristu a naplnila opravdovou osvětou, nemusím snad ani důrazně připomínati. Vždyť stačí k vyvrácení toho uvéstí jen něco málo z spisů všeobecné auktoritě se těšících, abychom

*) „Čech“ alespoň v čís. 172. z roku 1923 píše: „Methodisté nespouštějí se myšlenky postavit v Římě svůj chrám a svůj Vatikán, aby mohli o sobě říci, že jsou více než církev katolická. Získali potají vynikající kopec nad Vatikánem, „Monte Mario“, a zde se holedbají postavit na temeni hory o 200 stop vyšší než špička kopule sv. Petra methodistický chrám jako makavý důkaz povýšenosti protestantismu nad církví katolickou. Zde chtějí methodisté odchovati pomocí dolaru své predikanty, kteří mají Itálii učiniti protestantskou a přivésti k odpadu. Methodisté činí mohutnou agitaci nejen v Římě, ale v celém středozemním pobřeží. Bulharsko jest obšťastněno silnou missí methodistickou. Také i u nás kupují slabé duše pro heresi.“

poznali pravdu před stínem, osvětu před temnostmi a duchovní radost před duševním mrazem.

A tu jesuita P. Zimmermann, jenž studiem methodismu podrobně se obíral, píše: „Methodisté vsutku v nejnižších vrstvách společnosti lidské způsobili mnoho dobrého tím, že vypověděli vítěznou válku opilství, znesvěcování neděl, rozpustilosti, nestydatosti a nemravnosti, ale, jak ani při jejich učení a methodě působnosti jinak býti nemohlo, nepřemohli vlastně tato zla, nýbrž jen je skryli pod povrch a svou puritánskou přísností nadělali z lehkomyšlných a veselých lidí trochu pokrytců, kteří své zlé skutky zakryli škraboškou zbožnosti. Jejich dryáčnická kázání přivodila lhostejnost k vážným náboženským pravdám. Zavedení tříd, v nichž každý úd musí svému představenému záležitosti svého svědomí zjevití a jeho pokárání přijmouti, vedlo k neupřímnosti a k ješitné domýšlivosti a jenom v řídkých případech k pokoře a sebepoznání. Jejich názor o hmatavém procitnutí, po němž teprve člověk stává se opravdovým křesťanem, působilo až drtivě při výchově dítek. Proto, ačkoliv methodisté vládnu mnoha školami, v nichž své nauce věnují přehojnou péči, jest praobyčejným zjevem, že i dítky nejhorlivějších methodistů vstupují do jiných církví nebo propadají nevěře . . . Také jich chloubá o zvroucnění náboženského života je praobyčejným tlačem . . . Nikde tolik duchovních neodpadá a nevěnuje se světským věcem jako u nich. Usta-

vičná stejnost, věčné pohybování se v témž kruhu stává se pro vzdělance časem nesnesitelným. Hlavní ochranu nalézá methodismus ve své pevné organisaci, jež mimo duchovní výhody skýtá mu také světské pomoci, neboť methodista vždy svému bratru přispěje, zaopatruje mu práci, je-li řemeslníkem, získává mu zakázky, je-li kupcem a chrání ho všude proti nepřátelům rozhodně a nezištně. Pro lidumila hodí se methodismus, protože mu poskytuje vliv na záležitosti církevní, jehož by jinde neměl. Proto výsledky methodistů v praktickém životě a při obživení náboženské horlivosti uznávají i, ač se závistí, sami anglikáni . . .“

Podobně luterán dr. Seeberg volá: „Nejsou to věci vedlejší a nicotné, jež nás evangelíky dělí od methodismu, abychom snad z jeho činnosti mohli se radovati anebo klidně k ní přihlížeti. Jde tu opakem o věci velice vážné. Vzpomeňme jen na nepokojnou, bouřlivou, ba až nízkou propagandu methodistů a na jejich zvrácené názory o pokání a posvěcení člověka! Methodismus představuje nezdravé a neblahé křesťanství. Pak však nebývá zastaven polovičným, neslaným a vší věrouky i vyznání zbaveným křesťanstvím, ale horlivým kázáním starého evangelia a staré nauky církevní, jež neznají změn a ústupků časové chtivosti lidské . . .“

Mimo to dr. Döllinger, kdys katolík a pak starokatolický odpadlík, ale jinak výborný dějepisec, dí: „Methodisté se chlubívají, že vládnou

obzvláštním darem, kterak možno starými a zatvrzelými hříšníky zatrástí, aby činili pokání. Jejich kázání ovšem jsou hlavně vypočtena na roznícení myslí tak, že tělesné smysly takto rozpálené, potom vydávají se na milost i nemilost účinkům a hnutím duše. Ale methodisté činí tu, co lékaři, kteří pro všechny nemocné bez rozdílu pohlaví a věku mají pouze jediný lék.

Jejich methodou jest, aby kde koho tolik úzkostí a hrůzou obkličili, že téměř stává se bláznem a úplně bezradnou hmotou a potom teprve dle jejich předpisů bývá uváděn v absolutní jistotu svého omilostnění, k čemuž jest potřeba toliko jediného aktu, totiž víry. Člověk má pocítiti, že Bůh jej ospravedlnil a hned stává se spravedlivým . . . Účinek toho pak jest ten, že v krajinách, kde methodismus je rozšířen, i fysiognomie lidí nabývá zvláštního rázu, neboť setkáváme se tu s množstvím hrubých, drsných a odporných tváří . . .“

Konečně dr. Heimbucher ne bez důrazu napsal: „Nemůžeme upříti, že methodismus svými příkázáními v oboru nábožensko-mravním způsobil mnoho dobrého. Methodistické zákazy o požívání opojných nápojů, lichvě, hromadění pozemských pokladů, lehkomyšlném skrývání zlata, zbytečném vyhledávání soudních sporů a pohoršlivých klevet, o nošení zlatem vyšívanych anebo drahocenných šatů, čtení špatných knih, zpívání nemravných odrhovaček, návštěvě pochybných zábav, o hraní kostek, karet a p. a dále metho-

distické příkazy o návštěvě bohoslužeb, postech, přijímání večeře Páně, pilnosti a pracovitosti, dobročinnosti a spořivosti atd., uchránily široké massy lidové před bídou a schudnutím, mnohým dopomohly k blahobytu a zároveň spolu vyvolaly obživení náboženského života, ale vše to mělo cenu jen zdánlivou, neboť nezušlechtilo, ale pouze zastrašilo duši . . .“

Tím zajisté z hruba dostatečně jest naznačena jak vnitřní cena methodismu, tak jsou i narýsovány jeho přednosti, zvláštnosti, vady a nedostatky. Vnitřní cena, t. j. význam methodismu jakožto náboženství, křesťanství, obrodně mravního duševního proudu a kulturní složky národně celolidské rovná se alespoň téměř nule. Vždyť bedlivý pozorovatel a moderní spisovatel, filosof, státník, sociolog a p. nenaleznou v něm ani jediného vyššího a vysoko zušlechťujícího podnětu, vznětu nebo trvale umravňujícího momentu, jimiž by národ jako část všelidské společnosti mohl žít, se rozvíjet a působiti na své sousedy trvale, hluboce a podstatně po delší dobu a mnohá staletí. Je to bublina, nafouknutá postrachem před budoucností a nepravdivě vykrášlena těmi, kdož učinili si úkolem šířiti toto nezdravé křesťanství, postrádající v podstatě jména křesťanství a náboženství vůbec.

A z této vnitřní ceny plynou také přednosti, zvláštnosti a nedostatky methodismu, Vždyť mluvíme-li o přednostech jeho a máme-li ve slově přednost pojem dokonalosti, musíme nepokrytě

řící, že methodismus nemá vůbec jakýchkoli předností. Finanční obětavost jeho vyznavačů, přihlédneme-li k ní podstatně, je alespoň vlastně vášeň, zášť, hněv a tedy hřích, neboť vyvěrá z pohnutky nečisté, aby totiž touto obětavostí nalákání byli jiní v řady bludu. A tak jest tomu i s jinými domnělými methodistickými přednostmi, jako jsou na př. láska k bližnímu, pokora atd., ježto methodistická láska k bližnímu odnáší se jen k vyznavačům methodistické „církve“, ale vylučuje ze svého okruhu, abych zrovna neřekl, katolíky, již anglikány, pietisty, kvakery atd. a pokora jich končí u představených vlastní či jedné jisté methodistické denominace, kdežto k představeným jiné methodistické denominace ustupuje zpupnosti a příkoří, tak že egoismus a subjektivismus, jež jsou hlavními rysy methodismu vytvořily z něho moderní přístřeší, kam se může každý skrýti, aniž by vzdal se svých nepravostí a vášní, jen když dovede chytře je skrývati a ostatní vůkolní svět šáliti a klamati dle pohanské zásady: „Svět chce býti klamán , . .“

To ovšem není jen přesvědčením jednoho nebo druhého, kdož zásadami methodistickými se obírali, ale všech vážných lidí. Tak sám methodista Schaff napsal: „Methodismus dle své podstaty není ničím jiným, než církví „obživující“ a dle své organisace církví misijní. Jeho kazatelé, postrádající většinou bohosloveckého vzdělání, jsou sice mužové nevyčerpatelné horlivosti pro záchranu nesmrtelných duší, velmi energického mi-

sijního ducha, praktického rozumu a populární výmluvnosti, ale přes to nemohou dáti, čeho nemají. Nř boženské umravenění je jim cizí a pouhým kázáním nedá se lid udržeti v mezích čistého učení Kristova a nebesky jeho mravních zásad. Prostě, methodismus zklamal a klame dále.“

Proto r. 1865, když napsal kdosi do Riegrova naučného slovníku o methodismu daleko lepší, t. j. objektivnější článek, nežli nalézáme podobný v Ottově slovníku naučném, zakončil jej slovy, že methodismus znamená „horlivou zevnitřní pobožnost, která ovšem často přepíná a rozumu se přičí,“ či jinými slovy, že methodismus vynakládá vše na zevnitřní okázalou pobožnost, hraničící s nerozumem a bláznovstvím, ale srdce, duši a nitro nechává pustými, chladnými a prázdnými. A to je vskutku nejpřípadnější charakteristika moderní methodistické nevěry . . .

o poměru methodismu k církvi římskokatolické a k českému národu.

Katolická církev za svého téměř dvoutisíciletého trvání měla nepřehlédnutý zástup nesčetných nepřátel, ale jako viděla jich vznik, rozvoj a vrchol, podobně také znamenala i jich sestup s vrcholu moci a slávy, rozpadávání se a u mnohých naprostý zánik. Tak zajisté tomu bude i u methodismu. Vždyť duchovně náboženský tento směr konec konců je budovou, postavenou

na písku, jež nezbytně, až přijdou bouře a přívaly, se rozpadne.

Methodisté ovšem jsou pyšní na svou církevní soustavu či organizaci, ba bez obalu prohlašují, že „po v pravdě mistrnné organizaci katolické církve, jich organizace jest tím největším na světě“, ale sluší nezapomínati, že methodismus vůbec nemá společné viditelné hlavy, jíž v katolické církvi jest papež.

Mať sice methodismus v generálních konferencích, jež každoročně konati se mohou a pravidlem konají a jimž všecky odbory a záležitosti methodistické „církve“ jsou podrobeny, jakýsi nejvyšší svůj viditelný úřad, ale při tom každá methodistická odnož má svou vlastní generální konferenci tak, že těchto konferencí je vlastně tolik, kolik je methodistických „sekt“.

Má sice dále jedna z methodistických „církví“, a to biskupsko-methodistická biskupy, ač u wesleyanské církvi anglické a methodisticko-protestantské církvi americké bychom jich marně hledali, ale biskupové tyto nemajíce vůbec svěcení, anebo jen přijavše svěcení anglikánská, jež papež Lev XIII. dne 13. září r. 1896 prohlásil za neplatná, nevyrovnají se svou duchovní mocí a církevním postavením ani z daleka katolickým biskupům. Vždyť methodističtí biskupové mnohdy na generálních konferencích nemají ani hlasovacího práva.

Konečně laikům dovoluje sice methodismus byv k tomu spíše donucen, nežli aby byl tak

učinil sám a z dobré vůle, stále větší a větší vliv v záležitostech církevních, ale přes to přece jak na generálních, tak ročních konferencích vlastně o všem rozhodují kazatelé, mající tam většinu, a Kristus neodevzdal správu své církve prostým, jednoduchým kněžím, anebo laikům, ale apoštolům a jich nástupcům. Tím nedá se organizace methodistické církve zařaditi ani v soustavu presbyteriální, ani v synodální, ba ani v republikánskou. Je to prostě soustava methodistická, plná nesrovnalostí a nedůsledností . . .

Než stejný úsudek dá se pronést také o methodistické nauce. Wesley alespoň napsal: „Methodisté nikomu nepředpisují, čemu má věřiti, neboť ponechávají každému, aby si myslel a věřil čemu sám chce, ale toliko žádají, aby každý skutečně toužil po spáse své duše“, ale při tom popíral dědičný hřích, švýcarského lékaře Michala Serveta, jenž kdys upíral Nejsvětější Trojici a od městské rady ženevské za to r. 1553 na popud Kalvína byl upálen, nazýval „zbožným a svatým“ mužem a spoluprohlásil, že nauka jeho neodchyluje se ani v nejmenším od základních pravd křesťanských. Mimo to moderní methodističtí bohoslovci a kazatelé, z nichž přemnozí jsou členy zednářských loží, zejména v Americe, neostýchají se přednáseti lidu i intelligenci svobodomyslné a racionalistické názory o Písmu sv., o hříchu, božství Ježíše Krista atd. Konečně církevní řád biskupsko-methodistické církve, vydaný r. 1904, nečiní již ani nejmenší zmínky o apoštolském vy-

znání víry a o starých symbolech vůbec tak, že z něho dá se odůvodniti úplná nevěra.

A opravdu celá řada nevěrců hlásí se v posledním čase v ohledu církevní příslušnosti k methodistům.

V methodistické nevěře však nejdále zašel kazatel William Booth, r. 1865 zakladatel „křesťanské misie“ v Londýně, jež později změnila se v nejmohutnější odnož methodismu „Armádu spásy“, když učil, že křest není nezbytným a že jej zcela dobře nahradí „duchovní křest“, jenž záleží ve svatém životě a v překypující lásce k Bohu a k lidem, jako by skutky bez víry měly trvalé ceny přes to, že apoštol napomíná, abychom hleděli si uchovati „víru a dobré svědomí“ (1. Tim. 1, 19.) A Booth má podnes mezi methodistickými kazateli mnoho následovníků.

Methodismus dále zná pouze dvě svátosti, totiž křest a večeři Páně, při čemž tvrdí, že „prostředek, jímž tělo Kristovo ve večeři Páně se přijímá a požívá, jest víra“, kdežto „chléb a vino jsou viditelným znamením, pod nímž bývají nám požehnání Nového zákona ve svaté večeři Kristově podávány“. Křest však nikdo přijmouti není povinen a večeře Páně není dle slov právě uvedených tělem Kristovým, ale požehnáním Nového zákona, t. j. pojmem, jenž pod krásnými slovy se ztrácí v nevěru tak, že methodismus vlastně svátostí vůbec nemá.

Methodismus také nemá mešní oběť a nemá kněžstva. Jeho „starší“ a „biskupové“ jsou

prostí muži bez jakéhokoliv svěcení, poněvadž Wesley sám jako anglikán byl neplatně vysvěcen a, kdyby i platně byl býval vysvěcen, jako obyčejný kněz neměl práva světiti jiné na kněžství, a tím méně na biskupství. Wesley si toho byl vědom a proto do methodistických bohoslužeb mešní oběť vůbec nezavedl, ježto bez řádně vysvěceného kněze není ani žádná oběť.

A tak nezbývá jiného říci, než že methodismus je náboženstvím, pojmem a slovem, v němž skrývá se úplná nevěra a církev jeho že je nevěreckým zřízením v nejprísnějším smyslu slova, kdežto církev římsko-katolická uchovává neporušený poklad křesťanské víry a je zřízením Božím, založeným od Pána Ježíše na základě apoštolském (Ef. 2, 20). Proto, kdo chce dojíti spasení, anebo alespoň opravdu slouti křesťanem, nemůže býti methodistou. Tím zajisté nejmarkantněji naznačen jest poměr methodismu ke katolické církvi.

Methodismus je si toho také vědom. Proto nápodobí organizaci katolické církve, nápodobí katolické ústavy, katolickou hierarchii, katolickou činnost misijní atd. v domněnce, že lid pod touto škraboškou nabude přesvědčení, jako by methodismus a katolická církev byly v zásadě jedno a totéž a jen toliko v nepodstatných částech se lišily a dále, že týž lid, jemuž vždy mravní volnost je milejší než nezměnitelná kázeň prvních křesťanů, poněvadž methodismus tuto kázeň na př. odstraněním sv. zpovědi a kněžského rozhře-

šení, zrušením více svátostí a p. uvolňuje, přilne k jeho zásadám. Ale lid, t. j. zdravý kořen lidu a vzácné jeho jádro za vůdcovství své přirozenosti správně chápe tento tryk a podskok.

* * *

Z poměru methodismu k římsko-katolické církvi vyplývá také jeho poměr k českému národu. Jest totiž nesporno, že národ tento přes všechna lákadla, podskoky a násilí, vycházející z kruhů ovládaných svobodnými zednáři, ve velké své většině zůstává i v nejposlednější době věren víře svých otců, kteří v církvi katolické viděli svou matku a v římském papeži opravdového nástupce sv. Petra a zástupce Syna Božího na zemi. V Čechách alespoň, kterýmžto slovem vyrozumívám celý československý stát, methodisté doposud velikých výsledků se nedodělali. Přišli sem sice hned po prohlášení české samostatnosti a na počátku r. 1919 usadili se v hlavním městě, zakoupili si tam za americké dolary a německé marky veliký objekt ve St. Strašnicích*) vymohli si koncesi ke stavbě knihtiskárny a k provozování obchodu knižního, došli podpory v kruzích nejvyšších,**) navazují na husitsko protestantskou českou

*) Alespoň ve schůzi užší správní komise hlav. města Prahy dne 20. IV. 1923 byl dle denních časopisů methodistické episkopální církvi nabídnut ve St. Strašnicích pozemek pro stavbu kostela na kat. čís. 313 – 315.

**) Dle nekontrolované zprávy p ý sám president československé republiky, Tomáš G. Masaryk, vlivem

minulost, využívají odklonu některých osob od katolické církve a s velikou reklamou a ještě větším hlukem v Praze bohoslužby své konají, ale přívrženců jim mnoho nepřibývá, vyjmeme-li malý hlouček lidí na pražských periferiích a několik žáků na obecných a občanských školách.*)

Zjev tento nezaráží, poněvadž předem dal se čekat. Vždyť methodismus pro mravní nebo osvětové obrození národa nemá vůbec významu, tím více, poněvadž v poslední době uplatňují se v něm v dosti obsáhlé míře zásady spiritistické, pro něž pravá česká inteligence má vskutku jen oprávněný a pohrdavý úsměv a lid pevnou, po otcích zděděnou katolickou víru a nezlomné katolické přesvědčení, kdežto pseudointeligence nemá víry vůbec, o náboženské proudy se nestará a vším, co náboženství ji připomíná, pohrdá.

své zemřelé choti, jež od mládí k methodistům se hlásila a pouze z důvodu, že methodismus byl ve starém Rakousku zakázán, k protestantům přešla, je jim nakloněn, tím více, ježto i jeho důvěrný přítel Wilson, bývalý americký prezident a náš politický spoluosvoboditel je také jich horlivým stoupencem.

*) V Bechyni konali methodisté misii v červnu 1923. „Čech“ o tom dne 17. VI. 1923 zaznamenal: „Misii methodistů v Bechyni, jež byla rozvržena na tři týdny, konal kazatel Dobeš se dvěma mladíky každého večera od 8—10 hodin v plátěné boudě na náměstí. Kázali útočně proti církvi katolické, že ctí mariánské modly, obrazy svatých, ale na Krista zapomíná. Uráželi místní katolické duchovenstvo a katolíky vůbec, nazývajíce je „zaostalými“ atd.“

Proto, byť methodisté s Armádou spásy v Čechách úlohy si rozdělily a to tak, že tato loví ve třídách nejnižších a oni hledí proniknouti do tříd lepších, částečně nevěře, pověře a duchařství oddaných, na důkaz, že methodismus, Armáda spásy, spiritismus a nevěra tvoří vlastně celek, jehož ramena by ráda jako polyp objala katolickou pravdu, dobro a krásu, přece jádro národa, jež je ohlasem celé národní povahy, jím uzavřelo k svému srdci všecky závory.

Jest zajisté národní povaha českého lidu docela rozdílná od charakteru germánsko amerického. A methodismus jest náboženstvím eminentně germánským a americkým, jak jasno ze všeho, co v předcházejících odstavcích bylo uvedeno. Proto mrazivý jeho chlad nenalezne ohlasu v českém, hřejivou láskou prosyceném srdci, náboženská jeho ztrnulost nemůže upoutati českou vnímavou, tichou a jemnou duši, výstřední jeho zbožnost nevypudí z českých chrámů dle slov sv. Pavla „rationabile obsequium“, t. j. rozumnou a přece krásnou bohoslužbu katolickou a většinou nevzdělaný, anebo hřmotně gestikulující methodický kazatel nevyrovná se katolickému, tolik o národní osvětu zasloužilému, o českou samostatnost pracujícímu a v buditelsko-národní práci osvědčenému knězi, jehož jediným cílem života jsou rozkvět a sláva svého národa v lůně pravé církve Kristovy, jejíž hlava sídlí v staroslavném, věčném Římě.

Takový jest a bude poměr methodismu k českému národu a českého národa k methodistickým přemetům v československém státě. Americké dolary a německé marky neodloupí českou duši od Toho, komu po staletí uvěřila a neodvrátí ji od církve, jež přešla se svou křesťanskou pravdou v její celou bytost. Krátce česká duše je a zůstane přes všechny methodistické pokusy katolickou.

Zakončení.

Protestant, profesor Baylorské americké university ve Waco v Texasu, dr. Albert Henry Newman, v díle „Protestantismus na konci XIX. století slovem a obrazem“ vylíčil r. 1901 působení methodistů následovně: „Methodisté, nepřihlížíme-li ani k tomu, že ostatním křesťanským společnostem všude, a zejména v Americe, přidali mnoho významných vznětů, pokračovali od roku 1796 přímo obrovskými kroky ku předu. R. 1784 zdokonalili svou organisaci co nejstkvěleji v biskupsko-methodické církvi. Wesley sice proti pojmenování „biskup“ se vzpíral, ale dr. Coke, jenž do Ameriky z rozkazu Wesleyova došel, pokládal biskupský úřad, jakožto nejvyšší úřad dohlédací, za nepostrádatelný důsledek celého systému a jeho domněnka došla vítězství. Počet členů, jenž r. 1784 se páčil jen v Americe na 15.000,

stoupl do r. 1812 na 195.000. Methodismus dožil se tu sice mnoha roztržek tak, že čítá se nyní neméně než 17 jeho denominací, které úplně samostatně se vyvíjejí, ale přece methodisté jako celek stojí v první řadě při snahách o mravní a sociální obrod lidské společnosti. Pracovali svědomitě o mravním a hmotném pokroku své vlasti. Založili velkolepé podniky tiskové a nádherná nakladatelství tak, že vydali celou řadu velmi obsáhlých a opravdu cenných literárních děl. Mimo to vydávají velmi četné a dobře redigované církevní časopisy a noviny. Mají mnoho vážných politiků a právníků a opravdovou záplavu vzdělávacích ústavů, z nichž některé jsou na velikém stupni dokonalosti. Methodističtí biskupové jsou pravidlem muži velmi zbožní, znamenití řečníci a dovední předáci i správci svých úřadů. Zřídka kdy proti jich správě bývá slyšeti nářků a stížností. K takovému náležel Mathew Simpson, zemřelý r. 1885, muž to, jenž jako kazatel, profesor, správce koleje a vydavatel více spisů způsobil mnoho dobrého a jenž ve výmluvnosti a osobním vlivu mezi současníky neměl sobě rovného. Podobně k nim patřili: William Mac Kendree, zemřelý r. 1835, který po Asburym nejvíce o rozšíření methodismu pracoval, Jiří F. Pierce, zemřelý r. 1884, jenž náležel mezi nejznamenitější methodistické řečníky v Americe a H. N. Mac Tyeire, jenž sepsal velmi cenné dějiny methodismu a vynikal učeností, výmluvností a rozvahou při správě svého úřadu.“

Týž pokračuje dále takto: „Mezi právě žijícími biskupy zasluhují zvláštní zmínky John H. Vincent a John H. Hurst. První byl původcem shromáždění, nazvaného „Chautauqua“ a jest známým spisovatelem. Jeho kázání a přednášky náleží mezi nejoblíbenější v Americe. Druhý jest znamenitým církevním dějepiscem americkým a zakladatelem veliké methodistické university. Z ostatních methodistických učitelů a spisovatelů musí býti ode mne připomenuti alespoň: John Mac Clintock, jenž po mnoho let řídil bohoslovecký seminář v Drewu a platil za muže velmi vzdělaného, Abel Stevens, nejlepší znatel dějin methodistických, J. M. Buckley a H. K. Carroll, znamenití dějepisci a žurnalisté a konečně církevní dějepisci: Daniel Dochester a H. K. Sheldon.“

Potom u Newmana čteme ještě: „K přímo nádherným methodistickým ústavům mezi přemnoha jinými náleží bohoslovecký seminář v Drewu, Garrettův biblický ústav, Vanderbiltova universita, dále též university Wesleyova, severozápadní, De Paux a konečně Bostonská. Methodismus vládne velikými ústavy misijními, nesmírnými nakladatelstvími a nesmírně rozšířeným jinošským spolkem, zvaným „Epworthský svaz“, tak že krátce provozuje vše ve velikých rozměrech.“

Konečně z péra téhož spisovatele se dovídáme: „Chceme-li něco při tak rozšířené církevní sektě jako je methodismus haněti a vytýkati, pak jest to velmi veliký optimismus, jemuž metho-

dismus se oddává a náklonnost k nejrozmanitějším podnikům. Dle mého přesvědčení důvěřují methodisté příliš lidské povaze, přijímají nové členy do svého středu bez náležité zkoušky, otvírají příliš ochotně dveře každému, kdož k nim se hlásí a nepěstují církevní kázně s náležitou přísností. Klání se k tomu, že ve svých kázáních působí výlučně na cit a neostýchají se použití ani naprosto zavržitelných prostředků, jen když to nese peníze. Při tom tato denominace je plná čilosti a života a patří mezi nejlépe zorganizované sekty . . . Ti, kdož jsou oprávněni z nich přijímati večeři Páně, kupí se ve Spojených státech v ohromný zástup 5,809.516 duší tak, že všech methodistů čítá se tu kol 14 milionů,*) zatím co v ostatních dílech světa jich žije as 5 milionů . . .“

Totéž dílo na jiném, a to místě z pera universitního docenta A. J. Carlyleho, M. A. v Oxfordu, píše v dějinách o anglikánském protestantismu: „Když jedno století anglikánské reformace uteklo, zdálo se, že první bouřlivá síla evangelického procitnutí byla vyčerpána. V tom však methodistické hnutí v podobě a v útvaru wesleyánských společností navázalo trvalé spojení s ním a počalo v městech a vesnicích anglických vykonávatí mocný v reformačně protestantském smyslu vliv.

*) Podle zprávy „Federal of Council of Churches“, t. j. „Federačního výboru církví“, bylo r. 1922 ve Spojených státech celkem již 23,250 000 methodistů.

Ale síla, jíž nová tato náboženská společnost přinesla, po nějakém čase počala působiti rušivě tím, že hned na počátku XVIII. věku rozpoutaly se bohoslovecké hádky a důsledkem jich celek rozpadal se v nová tělesa. Tak povstali „Primitivní methodisté“, „Svobodní methodisté“ a j. Bylo by však nesprávně sílu těchto rozštěpení (denominací) podceňovati. Vždyť methodistické obce všech odstínů jsou až podnes zástupci vlastní síly evangelického ducha a církevní život byl jimi po celé století ve velmi obsáhlé míře ovládán.“

Protestantismus tedy, jak vidno, vidí v methodistech po svém vysílení či srozumitelněji řečeno bankrotu za dob předcházejících hvězdu záchrany, v methodismu náboženství budoucnosti, v methodistické vědě nepřemožitelného nepřítele katolické církve a v methodistických ústavách dávno želaný vzor výchovy. Proto nedivu, že i čeští protestanté, kteří přece stále se domnívají, že jen oni jsou českým národem a že jich úkolem jest zachrániti českou vlast před římsko-katolickou církví, povolali si za pomocníky k dílu tomuto methodisty, nedivu, že z methodistických „úspěchů“ těmže českým protestantům se často hlava až točí, ježto při své nevěře nedovedou chápati oddanost širokých vrstev lidových k pravdě, uložené v katolické církvi, a nedivu, že čeští protestanté a s nimi spojení čeští nevěrci to byli, kdož vyvoláním československé sekty, jejíž předáci již za vhodných okolností by si dali říci, aby nenápadně sektu tuto k methodistům pře-

vedli, „navazují na českou minulost“ z dob Husových, českobratrských a lutersko-kalvínských.*) Ale pravda vítězí a křesťanská pravda uložena jest toliko v katolické církvi . . .

*) „Čech“ dne 25. I. 1923 napsal: „Podařená trojice sešla se na jedné společné linii, již jest nenávist proti katolickému náboženství. „Večer“ sdělil, že se v Praze ustavil přípravný výbor z vrstev českobratrských, církve československé a osob bez vyznání, pokud stojí na půdě ideí české reformace, který chce založiti denník v duchu české reformace, úplně neodvislý denník od kterékoli církve a politické strany. Sekta českobratrská, sekta československá, a korunu k tomu dají bezvěrci. Jistě společnost sebe důstojná. Zajímavé jest, že tu budou vydávati čeští bratři a českoslovenští sektáři list neodvislý od kterékoli církve, tedy patrně nová církev, která žádné ze tří svrchu zminěných nevěří.“

!! POZOR !!

Výhodná koupě!

Jen pokud zásoba stačí!

**Prodáme starší ročníky (r. XXIV.
—XXXI.) oblíbeného měsíčníku**

„VLASTI“

**přes 1100 stran výborné zábavné a
poučné četby**

à 6 korunách čsl.

**Starší ročníky po 8 korunách
i s poštovným.**

**Zasílá jen za hotové admin. Družstva
Vlast, Praha II., Žitná ul. čis. 570.**

Věrné své stoupence

prosíme, aby nám v hojné míře svěřovali
drobný tisk: visitky, plakátky, pozvání ku
schůzím, divadelní oznámení a j. v. Věrné přátelé
své prosíme, aby k tomu i jiné povzbudili.

Jak poznám povahu svoji a jiných dle písma? ?

ÚVOD DO TAJŮ GRAFOLOGIE
(PÍSMOZPYTU) A PRAKTICKÉ
POKYNY K ROZBORŮM.

S litografickými ukázkami písma.
Dle nejnovějších výzkumů napsal

Karel Laštovička.

Cena 3.— Kč.

Objednávky vyřizuje
administr. Družstva Vlast v Praze-II.-570.

Stručné dějiny církevní.

Druhé rozmnožené a přehlédnuté vydání.

Napsal Václ. Oliva.

Cena 2 K.

Novinka!

Novinka!

Nová kniha blahopřání.

**Sbirka různých přání a příležitostných
proslovů.**

Cena Kč 6.—.

**Zasílá jen za hotové Družstvo Vlast,
Praha II., Žitná ul. č. 570.**

**Divadelní hry pro jeviště katol. spolků.
Nákladem družstva Vlast Praha-II.-570.**

Kaplička na Šumavě. Činohra. Švec-Blanický K 4-20.

Vězeň na Křivoklátě. Hist. hra. J. H.-T. K 2.—.

Přemysl Otakar. Hist. tragedie. Boh. Bouška K 2.—.

Cholera. Veselohra. Jos. Hais-Týnecký. K 1-20.

**Nešťastná tragedie. Veselohra. Jos. Hais-Týnecký.
K —80.**

**Morávkova rodina na venkově. Veselohra. A. Do-
stál. Cena K 1-20.**

V zápasech. Sociální obraz. J. H.-Týnecký. K 2-40.

**Kašpárek agentem. Lidová hra se zpěvy z naší
doby pro loutky. Napsal Loučenský. K 3.—.**

Pro živou vodu. Báchorka. A. Dostál. K. 1-60.

**Tovární dělnice a její dva milenci. Obraz ze ži-
vota. Loučenský. K. 1-20.**